

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**ÖZEL OKUL VE DEVLET OKULLARINDA ÖĞRENİM
GÖREN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN
EĞİTİMİ DERSİ ALGI VE TUTUMLARININ
İNCELENMESİ**

YUSUF YAVRUCU

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

EKİM 2019

**ÖZEL OKUL VE DEVLET OKULLARINDA ÖĞRENİM GÖREN
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİ ALGI VE
TUTUMLARININ İNCELENMESİ**

Yusuf YAVRUCU

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

EKİM 2019

Yusuf YAVRUCU tarafından hazırlanan “ÖZEL OKUL VE DEVLET OKULLARINDA ÖĞRENİM GÖREN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİ ALGI VE TUTUMLARININ İNCELENMESİ” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Hacı Ahmet PEKEL

Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri
Fakültesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Başkan: Doç. Dr. Serdar USLU

Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri
Fakültesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Üye : Doç. Dr. Murat ERDOĞAN

TSK Spor Okulu Eğitim Merkez
Komutanlığı

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Tez Savunma Tarihi:22./10/2019

Jüri üyeleri tarafından YÜKSEK LİSANS tezi olarak uygun görülmüş olan bu tez Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mustafa ASLAN

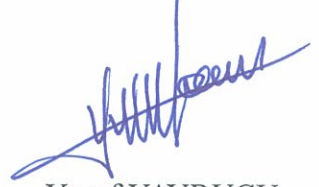
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Yusuf YAVRUCU

22.10.2019

ÖZEL OKUL VE DEVLET OKULLARINDA ÖĞRENİM GÖREN ORTAOKUL
ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİ ALGI VE TUTUMLARININ
İNCELENMESİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Yusuf YAVRUCU
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Ekim 2019

ÖZET

Bireylerin hayatında, sağlık her şeyden önce gelmektedir. Günümüzde bireyler sağlıklı bir bedene, zihne sahip olmak için çeşitli spor aktiviteleri ve sağlıklı yaşam diyetleri uygulamaktadırlar. Eğitim ailede başlayan, hayat boyu devam eden bir olgudur. Sağlıklı yaşama yönelik olarak bireylerin bakış açıları, küçük yaşlarda ailesinin tutumu ile alakalı olarak gelişmektedir. Bu davranış biçimleri okullarda verilen beden eğitimi dersi ile şekillenmeye devam etmektedir. Diğer taraftan hayat boyu elde edilen tecrübeler, okullarda alınan eğitimler, iş hayatı vb. birçok alanda kişi kendini eğitmektedir. Söz konusu bu olgular kişinin eğitiminin yanı sıra tutumlarının da şekillenmesine sebep olmaktadır. Bu nedenle araştırmacılar ve eğitimciler öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine olan tutumlarının nelerden etkilenecek geliştiğini merak etmiş, bu yönde çalışmalar yapmışlardır. Yapılan bu araştırma çalışmasında özel ve devlet okullarında öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersi algı ve tutumlarının incelenmesi hedeflenmiştir. Ankara ili Sincan, Etimesgut, Yenimahalle, Çankaya, Pursaklar ve Mamak ilçelerinde bulunan toplam 318 kız, 365 erkek ve 5-8. Sınıflarda okuyan 683 ortaokul öğrencisine ulaşılarak beden eğitimi ve spor derslerine yönelik tutumların incelenmesi amacıyla anket çalışması yapılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 21.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Beden eğitimi tutum ölçeği skoru her bir katılımcı için hesaplanmış ve normal dağılıma uygunluk gösterip göstermediği Kolmogorov Smirnov testi ile incelenmiştir. Verileri normal dağılımı uygun olduğu görülmüştür. Değişkenlere ilişkin karşılaştırmalı analizlerde ise Bağımsız Örneklem t-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) gibi istatistiksel tekniklerden yararlanılmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonucunda anlamlı farklılık çıkması durumunda farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla TUKEY testi yapılmıştır. yapılan bu anket çalışmasının sonucunda literatür ile uyumlu sonuçlara ulaşılmıştır.

Bilim Kodu : 1301
Anahtar Kelimeler : Beden Eğitimi, Eğitim, Spor, Tutum, Algı
Sayfa Adedi : 72
Danışman : Doç. Dr. Hacı Ahmet PEKEL

INVESTIGATION OF PERCEPTION AND ATTITUDES OF PHYSICAL EDUCATION
COURSE OF MIDDLE SCHOOL STUDENTS IN PRIVATE SCHOOLS AND STATE
SCHOOLS

(M.Sc. Thesis)

Yusuf YAVRUCU

GAZİ UNIVERSITY

INSTITUTE OF HEALTH SCIENCES

October 2019

ABSTRACT

Health is the most important value in human life. In today world, individual practice various sports activities and follow healthy diets to have a healthy life in terms of physically and mentally. Education is a phenomenon that begins in the family and continues throughout life. The point of view of individuals towards healthy life develops in relation to the attitude of the family at a young age. These forms of behavior continue to be shaped by the physical education lesson in schools. Human educates themselves by life-long experiences gained during their social and work life, trainings received in school and etc. These phenomena lead to form of one's attitudes as well as education. For this reason, researchers and educators study to understand factors from which students' attitudes towards physical education and sports courses developed and affected. In this research study, it is aimed to examine the perceptions and attitudes of middle school students in private and state schools. A total of 698 middle school students in Sincan, Etimesgut, Yenimahalle, Çankaya, Pursaklar and Mamak districts of Ankara were reached and a survey was conducted to examine the attitudes towards physical education and sports classes. The data obtained were analyzed using SPSS 21.0 package program. The physical education attitude scale score was calculated for each participant and Kolmogorov Smirnov test was used to determine whether it conforms to normal distribution. The normal distribution of data was found to be appropriate. In the comparative analysis of the variables, statistical techniques such as Independent Samples t-Test and One Way Analysis of Variance (ANOVA) were used. In the case of a significant difference in one-way analysis of variance, TUKEY test was performed to determine which group caused the difference. As a result of this survey, conclusions consistent with the literature are obtained.

Science Code : 1301
Key Words : Physical Education, Education, Sport, Attitude, Perception
Number of Pages : 72
Advisor : Assoc. Prof. Dr. Hacı Ahmet PEKEL

TEŞEKKÜR

Desteğini Esirgemeyen tez danışmanım sayın Doç. Dr Hacı Ahmet PEKEL'e , aileme ve çok değerli arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Yusuf YAVRUCU

2019

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	x
SİMGELER VE KISALTMALAR	xi
1. GİRİŞ.....	1
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. Eğitim Kavramı	5
2.1.1. Eğitimin önemi ve amacı	5
2.1.2. Türk eğitim sistemi	6
2.2. Spor Kavramı	7
2.3. Beden Eğitimi Kavramı.....	8
2.3.1. Beden eğitimi ve sporun önemi ve yararları	9
2.3.2. Beden eğitimi dersinin amaçları.....	11
2.3.3. Ortaokullarda beden eğitimi ve spor	15
2.4. Tutum Kavramı	20
2.4.1. Tutumun öğeleri	22
2.4.2. Tutumların oluşması ve gelişmesi	24
2.4.3. Tutumların oluşmasını etkileyen faktörler	25
2.4.4. Tutum ve davranış ilişkisi	26
2.5. Beden Eğitimi Dersi ve Tutum.....	26
3. YÖNTEM	29

Sayfa

3.1. Araştırmanın Modeli	29
3.2. Evren ve Örneklem.....	29
3.3. Verilerin Toplanması	29
3.3.1. Beden eğitimi dersi tutum ölçeği	29
3.3.2. Beden eğitimi dersi tutum ölçeği güven analizi	30
3.4. Verilerin Analizi	31
4. BULGULAR VE YORUMLAR	33
4.1. Demografik Bilgilerin Dağılımı	33
4.2. Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Okul Türüne Göre Karşılaştırması	36
4.3. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Cinsiyete Göre Değişimi.....	37
4.4. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Sınıfa Göre Değişimi.....	37
4.5. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Haftalık Spor Sıklığına Göre Değişimi	38
4.6. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Baba Eğitim Durumuna Göre Değişimi	39
4.7. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Anne Eğitim Durumuna Göre Değişimi	41
4.8. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Kardeş Sayısına Göre Değişimi	42
4.9. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Baba Mesleğine Göre Değişimi	43
4.10. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Anne Mesleğine Göre Değişimi	44
4.11. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Ailede Lisanslı Spor Yapan Olması Durumuna Göre Değişimi.....	45
4.12. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Okulda Yeterince Spor Tesis-Malzeme Olması Durumuna Göre Değişimi.....	46
4.13. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Bir Kulüpte Düzenli Spor Yapma Durumuna Göre Değişimi	46

Sayfa

5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	49
KAYNAKLAR.....	56
EKLER.....	65
EK 1. Anket Formu	66
EK 2. Anket İzin Formu.....	69
EK 3. Etik Kurul Onay Formu.....	70
ÖZGEÇMİŞ	72

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 4.1. Frekans analizi.....	32
Çizelge 4.2. Anne/baba eğitim durumu ve kardeş sayısı.....	34
Çizelge 4.3. Anne/baba meslek dağılımı.....	35
Çizelge 4.4. Katılımcıların ailelerinde kendileri hariç aktif spor yapmış olan ya da halen yapan kişilerin olma durumu	36
Çizelge 4.5. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin okul türüne göre karşılaştırması...	36
Çizelge 4.6. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin sınıfa göre değişimi.....	38
Çizelge 4.8. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin haftalık spor sıklığına göre değişimi	39
Çizelge 4.9. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin baba eğitim durumuna göre değişimi	40
Çizelge 4.10. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin anne eğitim durumuna göre değişimi	41
Çizelge 4.11. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin kardeş sayısına göre değişimi	42
Çizelge 4.12. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin baba mesleğine göre değişimi.....	43
Çizelge 4.13. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin anne mesleğine göre değişimi.....	44
Çizelge 4.14. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin ailede lisanslı spor yapan olması durumuna göre değişimi.....	45
Çizelge 4.15. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin okulda yeterince spor tesisi-malzeme olması durumuna göre değişimi.....	46
Çizelge 4.16. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin bir kulüpte düzenli spor yapma durumuna göre değişimi.....	47

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler	Açıklamalar
d	Duyarlılık (Örneklem hatası
N	Evren büyüklüğü
n	Örneklem büyüklüğü
p	İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)
q	İncelenen olayın görülmeyiş sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)
t	Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer

1. GİRİŞ

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma çalışmasının amacı; ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeylerini belirleyebilmektir.

Araştırmanın Önemi

Farklı illerde ve eğitim düzeylerinde yapılan benzer çalışmalar literatüre farklı boyut katmaktadır. Bu çalışmada da pilot olarak seçilen ilin bazı ilçelerinde anket çalışması yapılarak literatüre katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Problem Durumu

Yapmış olduğumuz bu araştırma çalışmasında problem cümlesi olarak “Ortaokul öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor dersine ilişkin tutum düzeyleri özel okul ve kamu okulları arasında farklılık var mıdır?” cümlesi baz alınmıştır.

Alt Problemler

Belirlenen bu genel amaç doğrultusunda, aşağıdaki verdiğimiz sorulara cevaplar aranacaktır.

1. Ortaokulda okuyan öğrencilerin yaşları açısından Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları arasında okul türüne göre farklılık var mıdır?
2. Ortaokulda okuyan öğrencilerin yaşları açısından Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık var mıdır?
3. Ortaokulda okuyan öğrencilerin cinsiyet açısından Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık var mıdır?
4. Ortaokulda okuyan öğrencilerin sınıf düzeyi açısından Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık var mıdır?

5. Ortaokulda okuyan öğrencilerin baba eğitim durumu açısından Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık var mıdır?
6. Ortaokulda okuyan öğrencilerin anne eğitim durumu açısından Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık var mıdır?
7. Ortaokulda okuyan öğrencilerin babalarının meslekleri açısından Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık var mıdır?
8. Ortaokulda okuyan öğrencilerin annelerinin meslekleri durumu açısından Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık var mıdır?
9. Ortaokulda okuyan öğrencilerin kardeş sayısı açısından Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık var mıdır?
10. Ortaokulda okuyan öğrencilerin haftalık yapılan spor sıklığı açısından Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık var mıdır?
11. Ortaokulda okuyan öğrencilerin ailede lisanslı spor yapan olması açısından Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık var mıdır?
12. Ortaokulda okuyan öğrencilerin bir kulüpte düzenli spor yapma durumu açısından Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık var mıdır?
13. Ortaokulda okuyan öğrencilerin okulda yeterli spor tesisi/malzemesi olması açısından Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık var mıdır?

Varsayımlar

Bu araştırmada, araştırmada kullanılacak olan çalışmaların araştırma kurallarına uygun bir şekilde hazırlandığı, ölçme araçlarının araştırmanın amacına uygun olarak oluşturulduğu, elde edilen verilerin okula ilişkin gerçek bilgileri içerdiği ve katılımcıların araştırma sorularına samimi bir şekilde yanıt verdikleri varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma Ankara ilindeki Sincan, Etimesgut, Yenimahalle, Çankaya, Pursaklar ve Mamak'taki ortaokul öğrencileri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Yapılan bu araştırma çalışmasında yer alan temel kavramlardan bazıları bu başlık altında tanımlanmıştır. Söz konusu bu temel kavramlar aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

- **Beden Eğitimi:** bireyin fiziksel hareketlerinin planlı bir gelişim doğrultusunda yaşantıya dönüştürülebilmesi olarak tanımlanmaktadır.
- **Eğitim:** Kişinin davranış ve tutumlarında kendi yaşantısı aracılığıyla, istendik ve kalıcı davranış değişikliği oluşturma süreci olarak tanımlanabilmektedir.
- **Spor:** belirli kurallar bağlı olarak ve belirli tekniklere uyularak gerçekleştirilen, bedensel gelişime faydalı, eğlenmek ve yarışmak amacına da sahip beden hareketlerinin tümünün ortak adı olarak tanımlanmaktadır.
- **Tutum:** bireyin bir nesneyi olumlu veya olumsuz değerlendirmesidir.
- **Okul:** İnsanlara genel eğitim hizmetinin üretilerek verildiği yer, eğitim kurumları olarak tanımlanmaktadır İnsanları belirli amaç ve hedeflere göre yetiştirme süreci dâhilinde insanların kişiliği farklılık göstermektedir. Bu farklılığın eğitim sürecinde kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleştiği görülmektedir (Aytekin, 2000).
- **Algı:** Psikoloji biliminde ve bilişsel bilimlerde duyuşsal bilginin alınması, alındıktan sonra yorumlanması, seçilerek ve düzenlenmesi olarak tanımlanmaktadır. İnsanın duyu organlarının fiziksel olarak uyarılması yoluyla oluşan sinir sisteminde meydana gelen sinyallerden meydana gelmektedir. Bu duruma örnek vermek gerekirse, görme eylemi, gözün retinasına düşen ışık ile, işitme eylemi ise kulağa gelen sesle oluşmaktadır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çalışmanın bu bölümünde, çalışmaya ait kavramsal çerçeveye yer verilmiştir. Çalışmanın temel kavramlarına sırasıyla yer verilmiştir. Bu kavramlar; eğitim, spor, beden eğitimi, tutum ve beden eğitiminde tutum kavramlarıdır.

2.1. Eğitim Kavramı

Eğitim kavramını, bireyin kendi yaşantısını bilerek ve isteyerek kültürlenme yoluyla arzu edilen davranış değişikliğini meydana getirme süreci olarak açıklamak mümkündür (Demirel, 2005). Eğitim, kişinin toplum değerlerini, tüm inançları ve yaşam değerlerini kazanılmasında etkisi bulunan (Demirel ve Kaya, 2006); bilgi, inanç ve becerileri öğrenme, öğretme ve geliştirmeyi kapsayan sosyal bir bilim olarak kabul görmüştür (Özyalvaç, 2010). Eğitim kelimesinin, sözlük anlamıyla kişinin sosyalleştirilmesi, hem cinslerine benzer ve topluma faydalı bir üyenin yetiştirilmesi sürecidir (Leif ve Rustin, 1980).

Literatüre baktığımızda “Eğitim” kavramının birçok araştırmacı tarafından değişik şekillerde tanımlandığını görmekteyiz. Ertürk’ün yapmış olduğu tanıma göre; “*Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla, istendik ve kalıcı davranış değişikliği oluşturma süreci*” olarak literatürde yer edinmiştir (Ertürk, 1998). Literatürde yer alan başka bir tanımlamada ise eğitim kavramı, bireyin yaşadığı, içinde yer aldığı topluma uyum sağlayabilmesi amacıyla gerekli olan tutum ve davranışların olumlu bir şekilde gelişim göstermesini sağlayan süreçler bütünü olarak tanımlanmıştır (Binbaşıoğlu, 1995, s.18).

Eğitim süreci ise, kişilerin topluma, sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum sağlamalarına yardımcı olan süreç olarak tanımlanmıştır. Eğitim sürecinde kişilerin yetenekleri, eğitim yoluyla geliştirilmektedir. Eğitim sürecinde, kişi bilgi ve beceri kazanırken beraberinde öğrenci tutum ve davranışlarını da etkilenmektedir (Özben, 2006, s.5).

2.1.1. Eğitimin Önemi ve Amacı

Herkes tarafından bilindiği üzere “eğitim” ailede başlamaktadır. Daha sonraki süreçlerde devam etmektedir. Bu süreçler sokak, okul, iş yeri olarak örneklendirilebilir. Diğer eğitim

kanalları ise dernekler, kitle iletişim araçları, siyasal partiler ve diğer kurumlar olarak sıralanabilir (Demirel ve Kaya, 2006). Bu kurumlar kişinin parçası olduğu toplum, maddi durum, yaşadığı çevre gibi unsurlarla çeşitlendirilebilir.

Eğitimde toplumsallaşma evresi olarak adlandırılan dönemde, ailenin temel işlevi, ailenin gerek eğitimle ilgili hususlarda, gerekse bireyin hayatının tüm alanlarında, özellikle de bireyin ilk çocukluk döneminde toplumsallaşmasını sağlayan en önemli kurum olarak kabul edilmektedir (Erden ve Fidan, 1995). Özetle açıklamak gerekirse, eğitim birey için okula gelmeden önce ailede başlayan, daha sonra çevrede ve okulda devamlılık gösteren bir süreçtir (Yavaş ve İlhan, 1996). Aslında birey aileden almış olduğu eğitimi, diğer kurumlarda aldığı eğitimlerle kendini geliştirmektedir. Birey için aile ve aileden alınan eğitim hayatın tüm alanlarında önemli role sahiptir.

Ülkelerin gelişmişlikleri ve kalkınmalarını eğitime vermiş oldukları önemle derecelendirmek mümkündür. Ülkenin gelişmesi için eğitilmiş, kendi kendine yetebilen, üretken bireylere ihtiyaç bulunmaktadır. Bu nedenle ülkenin eğitime verdiği önem gelişmişlik seviyesi bakımından önemli bir yere sahiptir. Teknoloji çağında yaşayan bireyler olarak eğitime önem vermeyen ülkelerin kalkınmada geri kalacağı belirtilmiştir. (Kaya, 1990, s. 24).

Günümüzde eğitim; toplumu kuran, koruyan, geliştiren, denetleyen bir yapıya sahiptir. Eğitimin bu özelliği fark edildiğinde, ona verilen değer artmıştır. Eğitim, gün geçtikçe gündelik hayatta bir etkileşim biçimi olmasının ötesine geçerek, anlam ve önem kazanmıştır (Özpolat, 2005). Tüm bu gelişmeler, eğitime duyulan ihtiyacın şiddetini artırırken verilen değeri de artırmıştır. Geleceğin toplumsal yapısı, eğitim sistemleri ve politikası aracılığıyla belirlenecek planla yetişecek insan gücü kaynaklarıyla şekillendirilecektir (Üstün, 2005). Eğitim, demokratikleşme, insan hakları ve siyasi istikrar hususlarında olumlu katkılar sağlamaktadır (Türkmen, 2002).

2.1.2. Türk Eğitim Sistemi

Türk eğitim sisteminde, eğitim kurumlarının özel veya devlet kurumu olması fark etmeksizin, bakanlığa (Milli Eğitim Bakanlığı-MEB) bağlıdır. Tüm denetim ve düzenlemeler bakanlıkça yapılmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı-MEB).

2.2. Spor Kavramı

İnsanların yaşam tarzları ruh ve beden sağlıklarına doğrudan veya dolaylı olarak etki etmektedir. Bu bağlamda değerlendirecek olursak sağlığın, yaşam tarzı ile alakalı olduğunu söyleyebiliriz. Bireylerin yaşam şekillerinin yüksek kaliteli olmasının psikolojik etkisi, yaşayabilecekleri olumsuzlara karşı dirençli olmalarını sağlayacaktır. Hemen her yaştan bireyin yararlanabileceği bu sağlıklı yaşam anlayışını ve felsefesini oluşturmak amacıyla gerçekleştirilen ve hareketsizlikten meydana gelen hastalıkların neden-sonuç ilişkilerini, spor uygulamaları sırasında uyulması gerekli kuralları, sağlıklı yaşam için gereken en temel bilgileri öğretmek, öğrenmeleri gerekmektedir (Zorba, 2006).

Sağlıklı yaşam denildiğinde insanların aklına ilk gelen “spor”dur. Spor, belirli kurallar çerçevesinde ve belirli tekniklere uygun olarak gerçekleştirilen, bireyin bedensel gelişimine faydalı olan, aynı zamanda eğlenme ve yarışma amacı bulunan bedensel hareketlerinin tümüne verilen addır (TDK).

Günümüzde uygulama şekli ve türleriyle spor yeni bir boyut kazanarak, kendine yeni uygulama alanları bulmuştur. Bireyin yapısal özellikleri arasında bulunan saldırganlığın bastırılması, rahatlamaya dönüştürülmesi, barışa yönelik tutum oluşturmak için sporun alt türlerinden faydalanılmaktadır (George, 1979).

Aracı ve Aracı tarafından 2014 yılında yapılan çalışmada, kazanma ve başarma arzularının kişinin bilinçaltı arzuları olarak vurgulanmıştır. Bu arzular gerçekleştirilmeyi hedefleyen belirli kurallarla gerçekleştirilen rekabet odaklı fiziken, ruhen, zihnen sosyalleşmeyi ve bütünleşmeyi sağlayan etkinliklerin tamamı olarak kabul edilmektedir (Aracı ve Aracı, 2014). Koludar tarafından 1988 yılında yapılan çalışmada yer alan tanımlamada ise “spor, bireyin belli düzen ve kurallar çerçevesinde fiziki etkinliğini, motor becerilerini, duyuşsal, bilişsel ve sosyal davranışlarını geliştiren pedagojik ve sosyal bir etkinliktir” şeklinde yer almıştır (Akt. İnal, 2003).

Karakuş ve Küçük tarafından 1999 yılında yapılan çalışmada spor şu şekilde tanımlanmıştır: “spor, yarışın en iyi şartlarda gerçekleşmesini sağlayan, sosyal öğrenmenin temelini oluşturan, sosyal yapısı olan ve belli kişileri ardından sürükleyen bir faaliyettir”. Toplumda bireylerin sağlıklı bir şekilde yetişebilmesi ve gelişmesi için önemli bir eğitim

aracı olarak kabul görmektedir. Bireylerin gerek ailelerinin gerekse toplumun bir parçası olarak mutluluk ve rahatlık içerisinde olabilmeleri için beden ve ruhen devamlı olarak sağlıklı olmaları gereklidir. Sağlıklı yaşamın devamlılığı açısından bireyin gündelik hayatında yer etmesi gereken en önemli unsurlardan birisi spor yapmasıdır. Ayrıca bireyin toplumda diğer bireyler ile kardeşçe ve dostça iletişim kurabilmesi için spor önemli bir rol oynamaktadır (Yetim, 2005).

Sporun fiziki gelişime olduğu kadar sosyal gelişime de etkisi oldukça önemli bir yere sahiptir. Spor sayesinde insanlar etrafını keşfeder insanlar ile iletişim halinde olurlar ve bu sayede özgüvenleri artmaktadır ve yaşam içerisinde sağlam bir yer edinmektedirler. Sporun psikolojik faydalarına bakıldığında ise bireylerin olaylar karşısında soğukkanlı olabilmesi, kendi öz iradesini kullanabilmesi, başarı güdüsünün arttırılması ve kendisini kontrol edebilmesi gibi olumlu davranış kazanmalarını bireylere sağlamaktadır. Sağlıklı bir yaşama sahip olmak için spora erken yaşlarda başlanması gereklidir (Sevim, 1997).

Spor, rekabeti ve dayanışmayı gerekli kılan kişinin boş zamanlarında ya da tüm zamanını kapsayacak şekilde bireysel veya grup ile profesyonelce veya meslektaşlarıyla yapılan insanların sosyal yönlerini arttıran bunların yanı sıra ruhen ve fiziken geliştirici özelliği olan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (İnal, 2003).

Klasik bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde ve basit bir şekilde tanımlama yapıldığında spor; *“fiziksel aktiviteler, rekabet ve mücadele temeline dayanan ve antrenman ve yarışmalar”* olarak ele alınabilmektedir. Şahsi veya kitlesel şekilde uygulanan kendine has kuralları içeren ve genel olarak yarışma amaçlı fiziksel ve zihinsel yeteneklerin gelişmesine olanak sağlayan eğlendiren ve eğiten bir uğraş olarak da tanımlanmaktadır (Morpa, 1996).

Psikologlara göre spordan beklentiler, kişilerde davranış oluşturacak değerleri güçlü bir hale getirmek ve yaygınlaştırmaktır. Bu bağlamda bireyin gündelik yaşam içerisinde karşılaştığı problemlere karşı çözümler üretmek şeklinde ifade edilmiştir (Edward, 1973).

2.3. Beden Eğitimi Kavramı

Beden eğitimi, bedensel etkinlik olarak tanımlanmaktadır. Bir faaliyet sistemi olan beden

eğitimi, vücutta yapı ve işlev geliştirmeyi, bunun yanı sıra eklem ve kas kontrolünün dengeli bir şekilde gelişmesini sağlamaktadır. İnsanların süreç içerisinde harcadıkları fiziki eforu en minimum düzeyde kullanmayı, böylelikle organların sistemli bir şekilde hareket etmesine imkân sunmaktadır. Oyunda ise bedensel hareket ve sportif çalışmaların tümü ile kişilerin performanslarını artırmak ve serbest zamanlarını değerlendirmek amaçlanarak uygulanmaktadır (Aracı ve Aracı, 2014).

Gaulhofer'in 1956 yılında yapmış olduğu çalışmadaki beden eğitimi tanımına göre ise *“beden eğitimi bireyin vücudu ile yapılan bir eğitim iken, etkinliğin noktası bireyin bedenidir; Beden eğitimi, insanın bedeni ile yapılan genel eğitim, etkinlik noktası insan vücudu amaç ise bireyin kişiliği ve bütünlüğüdür”* olarak karşımıza çıkmaktadır.

Beden eğitimi bir amaç olarak düşünüldüğü zaman, spor bir araç olarak da düşünülebilir. Bu sayede beden eğitimi ve spor kavramlarını birbirlerinden ayrı bir şekilde düşünmek doğru değildir. Her ne kadar beden eğitimi ve sporun amacı bireyin beden ve ruhen sağlıklı gelişmesini ve güçlü bir iradeye sahip olmasını sağlamak ise de, bir diğer önemli özelliği ise bireylerin ortaya çıkarılmamış özelliklerini ve yaratıcılıklarını ortaya çıkartmak olarak kabul edilebilir (Balcıoğlu vd., 2003).

2.3.1. Beden eğitimi ve sporun önemi ve yararları

Aracı'nın 2001 yılında yapmış olduğu çalışmada Beden eğitimi ve sporun faydaları tespit edilmiştir. Tespit edilen söz konusu bu maddeleri şu şekilde sıralamak mümkündür (Aracı, 2001);

- Eğitim, bireyi/kişiyi bütünü ile ele almaktadır. Eğitimin felsefesi kavramı ise kişiye zihinsel ve bedensel bütünlük kazandırmaktadır.
- Beden eğitimi ve spor dersleri, genel eğitim derslerinden ayrı olarak düşünülememektedir. Beden eğitimi dersinin hedefleri genel eğitimin hedeflerine ulaşabilmesine katkıda bulunmaktadır.
- Beden eğitimi ve spor derslerinde gerçekleştirilen etkinlikler bireyin, büyüme ve gelişmenin temelini oluşturan etkinliklerdir. Bireyin gelişmesi genel olarak büyük kasların kullanıldığı fiziksel aktivitelere dayanmaktadır.

- Beden eğitimi ve spor derslerinde gerçekleştirilen etkinlikler boş zaman aktivitesi olarak da yapılabilmektedir.
- Beden eğitimi ve spor derslerinde gerçekleştirilen etkinlikler sayesinde bireyler özgüven kazanarak, kendisini ifade edebileceği ve yaratıcı olabileceği fırsatlar edinmektedir.
- Beden eğitimi ve spor dersleri bireyin kültürel olarak gelişimine katkıda bulunmaktadır.
- Beden eğitimi ve spor dersleri sayesinde bireyin duygularını kontrol edebilmelerine katkıda bulunmaktadır.
- Beden eğitimi ve spor dersleri sayesinde bireyin kişilik gelişimine ve karakteristik yapısının oluşmasına olanak sağlanmaktadır.
- Beden eğitimi ve spor dersleri sayesinde bireyler kondisyon gelişimine katkıda bulunmaktadır.
- Beden eğitimi ve spor dersleri bireyin devinimsel becerilerinin gelişimine katkıda bulunmaktadır.
- Beden eğitimi ve spor dersleri bireyin sağlıklı yaşama ve korunma alışkanlıklarının gelişimine katkıda bulunmaktadır.
- Beden eğitimi ve spor dersleri bireyin bilişsel gelişimine olumlu yönde etki eder.
- Beden eğitimi ve spor dersleri sayesinde bireyler demokratik ve adil olmak için çaba sarf ederler.
- Beden eğitimi ve spor derslerinin temelinde, biyolojik, psikolojik ve sosyolojik belirtiler bulunmaktadır.
- Bireylerin yaşamlarını devam ettirebilmeleri için fiziki etkinlikler kaçınılmaz olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla bireyin en temel gereksinimi hareket olarak kabul edilmektedir. Beden eğitimi de kişinin gereksinimlerini temel almaktadır.

2.3.2. Beden eğitimi dersinin amaçları

Beden eğitimi dersinin amaçlarını genel ve özel olmak üzere iki başlık altında incelemek mümkün olmaktadır.

Okullardaki Beden Eğitimi Dersi ve Sporun Genel Amaçları

Beden eğitimi dersi bedenin eğitilmesi, geliştirilmesi amacıyla verilen bir derstir. Bu ders ile bireyin eklem ve kaslarının kontrollü ve sistemli bir şekilde geliştirmesi hedeflenmektedir. Ayrıca, gün içinde yani okul hayatı, iş ve sosyal hayat içinde harcanan fiziksel gücün minimum düzeyde harcanmasını, dolayısıyla tüm organların kontrol içinde ve sistemli bir şekilde hareket etmesini öğreten bir etkinlik sistemi olarak açıklanabilmektedir (Haywood, 1989).

Dalkıran ve Tuncel'in 2007 yılında yapmış oldukları çalışmaya göre, beden eğitimi ve sporun ders olarak ortaokul ve liselerde yer almasının gerekçesi ortaya konmuştur. Dersin temel amacı, toplumun genel olarak spor yapmayı alışkanlık edinmesi, sporu yaşam tarzı haline getirmesi ve ülke olarak milli sporlarda dünya çapında başarılar elde edebilmektir. Ayrıca sağlıklı ruh ve beden yapısına sahip olma, yaşamın her anından zevk alabilme, mutlu ve huzurlu bir yapıya sahip olabilme, sorumluluk bilincine sahip olabilme ve özgüvenli bireyler olmada yani etkili bir toplumun oluşumunda ve nitelikli birey yetiştirmek beden eğitimi dersinin önemi içerisinde yer almaktadır (Dalkıran ve Tuncel, 2007).

MEB tarafından 1997 yılında yayımlanan çalışmada; Beden Eğitimi derslerinin amacından bahsedilmiştir. Bu çalışmada Atatürk İlke ve İnkılapları, Anayasa, Milli Eğitim Temel Kanunu ve Türk Milli eğitiminin temel amaçları kapsamında şu şekilde vurgulanmıştır; *“Öğrencilerin gelişim özellikleri de dikkate alınarak, kişisel ve toplumsal açıdan yaratıcılık üretkenlik ve yapıcı olma becerilerine sahip bedenlen, ruhen sağlıklı ve mutlu olmaları aynı zamanda iyi bir ahlak ve kişilik yapısına sahip milli değerlerini koruyan demokrasiyi benimsemiş bireyler olarak yetiştirilmesi”* olarak yer verilmiştir. Bu tanımlaya göre;

1. Atatürk'ün ve diğer düşünürlerin beden eğitimi ve spor ile ilgili sözlerini ifade edebilmesine imkân sağlamaktadır.

2. Beden eğitimi ve spor dersleri sayesinde bireyler, bedenlerini gerektiği şekilde güçlendirip geliştirebilmektedir.
3. Beden eğitimi ve spor dersleri bireyin, eklem, kas ve eşgüdümünü geliştirebilmesine olanak sunmaktadır.
4. Beden eğitimi ve spor dersleri bireylerin iyi bir duruş sergileyebilmesine olanak sunmaktadır.
5. Beden eğitimi ve spor dersleri ile alakalı yetenek, bilgi ve hareket edinebilmesine olanak sunmaktadır.
6. Beden eğitimi ve spor dersleri sayesinde bireyler, hareketleri müzik ve ritim ile uyum içerisinde yapabilmesine olanak sunmaktadır.
7. Beden eğitimi ve spor dersleri sayesinde bireylerin yöresel halk oyunlarımıza ilgi duyabilme ve belli beceriler edinebilmesine olanak sunulmaktadır.
8. Beden eğitimi ve spor dersleri sayesinde bireylerin, milli bayram ve kurtuluş günleri gibi özel günlerin anlam ve önemini kavraya bilme ve bu günlere katılmak için hevesli olabilmesine olanak sunulmaktadır.
9. Beden eğitimi ve spor dersleri sayesinde bireyler, beden eğitimi ve sporun önemini kavrayarak boş zamanlarında spor yapma için istekli olunabilmesine olanak sunulmaktadır.
10. Beden eğitimi ve spor dersleri sayesinde bireylerin, yaşam için gerekli olan sağlık ve ilk yardım kurallarını bilme ve onları uygulayabilmek için bilgi ve beceriye sahip olabilmelerine olanak sunmaktadır.
11. Beden eğitimi ve spor dersleri sayesinde bireylerin, doğayı sevmek, temiz havadan, sudan ve güneşten yararlanabilmelerine olanak sunmaktadır.
12. Beden eğitimi ve spor dersleri sayesinde bireylerin, iş birliği içinde çalışabilme becerisinin kazanılabilmesine olanak sunmaktadır.
13. Beden eğitimi ve spor dersleri sayesinde bireylerin, liderlik yapabilmesine ve lider olabilme özelliklerine sahip olabilmesine olanak sunmaktadır.

14. Beden eğitimi ve spor dersleri sayesinde bireylerin, kendine güvenebilen, anlamlı ve yerinde kararlar verebilen yapıya sahip olabilmelerine olanak sunmaktadır.
15. Beden eğitimi ve spor dersleri sayesinde bireylerin, oyunlarda adil bir şekilde kazanma ve kaybetmeyi kabullenebilmelerine, haksızlık ve düzenbazlığın karşısında olabilmelerine olanak sunmaktadır.
16. Beden eğitimi ve spor dersleri sayesinde bireylerin, demokratik hayata yakışır hal ve hareketler edinebilmesine olanak sunmaktadır.
17. Beden eğitimi ve spor dersleri sayesinde bireylerin, devlet malını koruyup kollayabilmesine olanak sunmaktadır.
18. Beden eğitimi ve spor dersleri sayesinde bireylerin, spor araçları ve tesislerine yönelik bilgi edinerek onları gerektiği gibi kullanabilmelerine olanak sunmaktadır.

Okullardaki Beden Eğitimi Dersi ve Sporun Özel Amaçları

Koç (2005) tarafından yapılan çalışmada beden eğitimi ve spor dersinin özel amaçlarını 3 (üç) temel başlık altında toplanmıştır. Koç'un (2005) belirlediği bu amaçlar aşağıdaki şekilde sıralanmıştır;

- Bilişsel Amaçlar
 - Beden eğitimi ve spor aktivitelerini gerekliliğini kavramak.
 - Beden eğitimi ve spor alanında sosyalliğin önemini kavramak
 - Fiziki hareketlerin nasıl yapıldığını anlama farklı ve yeni hareketler oluşturabilmek.
 - Bilişsel gelişimi sağlamak.
 - Ahlaki ve estetik gelişimini sağlamak
 - Zayıf ve güçlü taraflarını öğrenerek sınırlarını bilmek.
 - Eğitimcilerin beden eğitimi spora yönelik düşüncelerini açıklayabilmek.
 - Fiziksel etkinlikler aracılığı ile diğerleri ile ilişkiler kurabilmenin önemini kavramak.

- Beden eğitimi ve sporla alakalı temel unsurları kavrayabilmek.
- Olimpizm kelimesinin önemini açıklamak
- Gerekğinde yeni kurallar getirebilme ya da mevcut kurallarda değişiklik yapabilmenin önemini bilmek.
- Yapıcılık ve yaratıcılığı geliştirmek.
- Devinimsel Amaçlar
 - Fiziki gelişimi sağlamak.
 - Motor gelişimi sağlamak.
 - Sağlık için spor etkinliklerine katılmak.
 - Doğru hareket etme ve düzgün duruş sergilemek.
 - Motor becerileri geliştirecek günlük aktivitelere katılmak.
 - İyi bir izleyici olabilmek.
 - Organik gelişimi sağlamak.
 - Fiziksel hareketleri zevk ile yapmak.
 - Hareket vasıtası ile yeni ve sosyal alışkanlıklar edinebilmek.
 - Takım ve grup aktivitelerinde yer almak.
 - İyi bir yönlendirici olabilmek.
- Duyuşsal Açıdan Beden Eğitimi ve Sporun Genel Amaçları
 - Duyusal ve sosyal gelişimi sağlama.
 - Eleştirilere saygı duyma ve açık olma.
 - Sorumluluk alabilme özelliğini geliştirme

- Otoriteye ve kurallara itaat etme.
- Yenmeyi ve yenilmeyi kabul edebilme.
- Diğerlerine karşı saygılı davranma.
- Güven duygusu geliştirme ve kendini gerçekleştirme davranışlarını kontrol etme.
- Demokratik hayatın gerektirdiği hal ve hareketler edinebilme.
- Boş zamanlarını verimli bir şekilde kullanma.
- Devletin malını koruyup kollayabilme.

Karasar’ın 2014 yılında yapılan çalışmaya göre “*Genel eğitimin bir parçası ve organizmanın bütünlüğü ilkesine dayalı olarak bireyin kişiliğinin de eğitimi olduğunu aynı zamanda bireyin sağlıklı kişilik gelişimi yaratıcı ve üretebilen, toplumun ihtiyaçlarına karşılık verebilen ve toplumun kişiden beklediği role uygun davranabilmesindeki önemli araçtır.*” şeklinde tanımlama yapılmıştır. Bu tanımlama ile Karasar okullarda verilen beden eğitimi ve sporun önemine dikkat çekmiş (Karasar, 2014).

Beden eğitimi ve spor dersi; sağlıklı, hareketli, sürekli aktif olan bireyin başarılı, akıllı ve akademik gelişiminin hızlı olması mümkün olmaktadır. Gelişmiş ülkelerin birçoğunda, okullarda beden eğitimi, fiziksel yetenek ile fiziksel uygunluğun gelişim göstermesi ile spora süreklilik kazandırılarak hayat boyu aktif olma ve sağlık kavramını anlamak oluşturmaktadır. Ayrıca kaygıyı azaltması ve öğrenme etkinliği artırması açısından spor önemli bir işlev ve yapıya sahip bir etkinliktir. Düzenli bir şekilde spor yapan bireyler, sınavlara hazırlanma sürecinde faydasını göreceklerdir (Bozkurt, 2003).

2.3.3. Ortaokullarda beden eğitimi ve spor

Beden eğitimi ve spor bireyin karakterinin oluşmasında, moral verimliliğin artırılmasında milli yönden güç kazanmasına, ortak duygu ve davranışları yüksek bir insan varlığı aracılığı ile doğru orantılı olarak ilgili etkili bir eğitim faaliyeti olarak karşımıza çıkmaktadır (İnal, 2003). Daha önceden de belirttiğimiz gibi beden eğitimi ve spor bireyin hem fiziki hem de psikolojik olarak gelişimine katkı sağlar. Birey spor yaptığında hem bedenini kendini geliştirip, sağlık kazanır hem de stres, fazla enerji atımıyla psikolojik

olarak sağlık kazanır. Bu durum özellikle gelişim çağındaki çocuklarda çok daha önemlidir. Diğer taraftan boş zamanlarını spor yaparak değerlendirenlerin kötü alışkanlık kazanması veya saldırganca tavırlar sergilemesi çok daha düşük ihtimal olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tüm bu nedenlerden dolayı beden eğitimi dersi, bireyin eğitim hayatında yani okul programlarında önemli bir yeri vardır. Literatüre baktığımızda göreceğimiz üzere yapılan birçok deneysel ve gözlemsel araştırmada, çocukluk döneminde kazanılan bedensel aktivite alışkanlıklarının bireyin hayat boyunca olumlu etkilerinin olduğu sonuçları elde edilmiştir (Şirin ve Bozkurt, 2005). Yani özetle açıklamak gerekirse birey çocukluk döneminde spor ve egzersiz yapma alışkanlığı edinirse, yetişkinlik döneminde de bu alışkanlıklar devam etmektedir.

Çocukların beden eğitimine ihtiyaç duyma nedenlerini Graham, Hale ve Parker (2004) aşağıdaki sıralamıştır.

- 1) Kendini disipline etmek,
- 2) Hedef belirlemek,
- 3) Düzenli ve sağlıklı bir fiziksel aktivite yapmak,
- 4) Stres azaltmak,
- 5) Liderlik ve işbirliği geliştirmek,
- 6) Beceri geliştirmek,
- 7) Fiziksel uygunluğu geliştirmek,
- 8) Öz yeterliliğini geliştirmek,
- 9) Diğer derslerdeki öğrenmeye katkı sağlamak,
- 10) Akran ilişkilerinin güçlendirilmesi sayılmaktadır.

Programın vizyonu

Beden eğitimi ve spor dersi, bireyin zihnen ve fikren gelişim göstermesiyle bedeni açıdan gösterdiği gelişimin uyum içinde olmasına katkı sağlamaktadır. Diğer taraftan bireyin yaşadığı toplumda daha sağlıklı dengeli, verimli ve daha mutlu olmasında önemli bir yeri bulunmaktadır. Bunun yanı sıra toplumdaki bireylerin beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılım sağlamaları ve sonucunda elde edecekleri başarılar yoluyla hem kendilerinin ve ailelerinin hem de uluslararası alanda ülkelerinin tanıtımını yapmaları sağlayacaktır (İnal, 2003).

Beden eğitimi dersi ve sporun genel amaçları 2.3.2.1 nolu başlıkta verilmiştir. Genel amaçlara ulaşmak için belirlenen amaçlar 3 (üç) yönden incelenmiştir. Bunlar;

- Kişisel yönden,
- Toplumsal yararlılık,
- Ekonomik yararlılık

açısından ele alınmıştır. Şimdi bu açıları inceleyelim.

Kişisel yönden

- 1) Sağlık,
- 2) Fiziksel uygunluk,
- 3) Kas ve kemik gelişimi, güzel vücut, estetik duruş,
- 4) Bedenen eğitilmiş,
- 5) Rekreatif zamanları değerlendirme davranış ve becerileri geliştirmek,
- 6) Kültürel estetik zevk ve duyarlılıkları geliştirmek (GSGM 1988).

Toplumsal açıdan (Toplumsallaşma–Toplumsal yararlılık)

- 1) Barış ve savaş için gerekli vatandaşlık nitelikleri sağlama,
- 2) Liderlik nitelikleri geliştirme,

- 3) Toplumsal sorumluluk geliştirme,
- 4) Yasalara, kurallara, töre ve geleneklere saygıyı geliştirme,
- 5) Kişiyi toplumun değer yargıları konusunda bilinçlendirmek (GSGM 1988).

Ekonomik yararlılık

- 1) İş, görev ve meslek sorumluluğu geliştirme,
- 2) İş ve çalışmalarda verimli ve başarılı olma,
- 3) Kamu kaynaklarını korumak ve iyi kullanma,
- 4) Yapıcı, yaratıcı ve üretici yetenekleri geliştirme
- 5) Milli enerji kaynaklarını koruma (GSGM 1988).

Programın yapısı

Ortaokullardaki beden eğitimi ve spor dersinin program içeriği hareket yetkinliği ve aktif-sağlıklı hayatı kapsamaktadır. Öğrencilere bu hayat tarzını benimseterek, disipline etmek planlanmıştır.

Milli eğitim tarafından verilen müfredatta öğrencilere hem teorik hem de pratikte eğitim sunulması planlanmıştır. Yapılan planlamaya göre örneğin o haftanın müfredatında konu olarak “futbol” seçildi ise, futbolun nasıl oynandığı anlatılmanın yanı sıra topu nasıl kullanmak gerektiği birebir uygulamalı olarak gösterilmektedir.

Kazanımlar

Beden eğitimi ve spor dersi, kişilerin oluşturmuş oldukları genel toplum yapısının sağlık ve mutluluğunun bir amacı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda vasıflı insanların, sağlıkları yerinde olmadan verimli olamayacağı ve kendinden beklenenleri gerçekleştiremeyecekleri düşünülmektedir. Toplumda gençlerin, beden ve ruh yapısının eğitilerek geliştirilmesi için en uygun ve en etkili araç hareket faktörünün her çeşidini ve prensiplerini kapsayan beden eğitimi ve spor eğitimi olduğu herkes tarafından bilinmektedir. Bu özellikleri iki başlık altında toplamak mümkündür.

- 1) Fiziksel Vasıflar: Çeviklik, elastikiyet, sürat v.s.
- 2) Ruhsal Vasıflar: Yarışma ruhu, yardımlaşma duygusu, çalışma disiplini, mücadele azmi ve kuvveti v.s.(İnal 2003).

Öğrenme alanları ve alt öğrenme alanları

Öğrenme alanlarını ve alt öğrenme alanlarını şu şekilde açıklayarak inceleyebiliriz.

Organik gelişim: Bireyin organik sisteminin daha iyi gelişebilmesi için imkân sağlaması olarak açıklanabilmektedir. Yapılan beden eğitimi ve spor aktiviteleri bireyin kas gelişimine etki eder. Bahsi geçen bu Kassal etkinlikler; “fiziksel uygunluk” diye tabir edilen vücudun kondisyonunu ve dayanıklılığını geliştirir. Bu sayede bireyin iç organlarının fonksiyonlarını geliştirmektedir. Bütün bu gelişmelerin sonucunda olumlu bir organik gelişme ve iyi bir sağlığa sahip olunmaktadır. Tüm bunlara ek olarak yapılan aktiviteler, günümüzde insan sağlığını tehdit eden obezite diye adlandırılan fazla kilo hastalığına yakalanma ihtimalini ortadan kaldırır. Bireyin fazla kilolarını atarak vücut kitle endeksine göre ideal kiloya sahip olmasına yardımcı olur. Günümüzün bir diğer önemli sağlık sorunu olan kalp ve dolasım sisteminde görülebilecek rahatsızlıkların önlenmesi ve/veya iyileştirilebilmesi bakımından sportif aktivitelerin önemi çok büyüktür (Tamer ve Pulur, 2001).

Psikomotor gelişim: Bireyin vücut kontrolünün ve koordinasyonunun gelişmesi anlamına gelmektedir. Bu sayede birey daha zarif, kolay ve verimli bir şekilde hareket edebilecektir. Bahsi geçen bu hareketler, yapılan spor türüne göre yapılan çok özel beceri gerektiren hareketlerdir. Bireylerin sportif becerileri özeldir. Ayrıca her branşın sportif beceri gerekliliği kendine özgüdür (Tamer ve Pulur, 2001). Psikomotor gelişim yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Bireyin, motor becerilerinde azalma veya bireyin yeni beceriler kazanması gibi tüm fiziksel değişimleriyle ilgilenmektedir. Çocuklarda motor gelişimi, hareket yetenekleri ve fiziksel yeteneklerinin gelişimini kapsamaktadır (Özer, 2001).

Bilişsel (Zihinsel) gelişim: Bilişsel gelişim diğer adıyla zihinsel gelişim olarak da bilinmektedir. Bireyin bedeni ve aklı arasındaki fonksiyonel ilişkiyi kapsamaktadır (Özer 2001). Bireyin sportif etkinlikleri öğrenmesi ve kavraması birer zihinsel gelişmedir. Söz

konusu bu durum ise, bireye verilen eğitimin amacıyla yakından alakalıdır. Bahsi geçen bu amaç, bilgi birikimi ve kavrama ile alakalı olmaktadır. Bilgi ve kavrama, zihinsel gücün parçalarını oluşturmaktadır. Bu yetenekler bireyin yorum yapabilmesi, değerlendirebilmesi, karar verme ve düşünme kabiliyeti olarak açıklanabilmektedir (Tamer ve Pulur, 2001).

Duygusal ve sosyal gelişim: Bu gelişim türü özellikle çocukların duygusal ve sosyal gelişimi ile birlikte incelenen gelişim şeklidir. Bireyin iç ve dış dünyadan etkilenecek hoşlanma veya acı hissetme şeklinde ortaya çıkan duygusal tepkilere “duygu” adı verilmektedir. Bireyin yetiştiği ve içinde büyüdüğü toplumun değer yargılarına uygun bir davranış geliştirme sürecine ise “sosyalleşme” adı verilmektedir. Sosyalleşme süreci, bireyin doğum anından başlayarak, tüm yaşamı boyunca devam eden süreçtir (Özer, 2001).

2.4. Tutum Kavramı

Tutum kavramı, literatürde birçok araştırmacı tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Literatürdeki en genel tanımlama kişiye atfedilen ve onun psikolojik bir olayla ilgili düşünce, duygu ve davranışları düzenli bir biçimde oluşturan eğilim olarak karşımıza çıkmaktadır (Erkuş, 1994, s.20). Papanastasiou’nun 2002 yılında ve Üstüner’in ise 2006 yılında yapmış olduğu çalışmada tutum kavramı, bireylerde nesnelere, insanlara, yerlere, olaylara ve düşüncelere karşı olumlu veya olumsuz yönde oluşan duygusal bağ olarak tanımlanmıştır. Hogg ve Smith’in 2007 yılında yapmış oldukları çalışmada ise tutumu *“bireye, diğer bireylerle iletişim kurma ve birbirlerinin tutumları hakkında önseziler edinme, birbirilerini daha iyi tanıma hissi veren kişilik üzerindeki pencereler”* olarak tanımlamışlardır. Genel olarak bireylerin tutumları, karşı koyma ya da ondan yana olma eğilimini içerisindedir (Pehlivan, 1994). Tutumlar başta geçmişteki yaşanmışlıklardan etkilenecek meydana gelmektedir. Birey geçmişteki yaşantısı ile günümüzdeki yaşantısında farklılıklar yaşıyorsa yeni tutumlar edinir. Bu süreçte yeni tutumlara direnir veya onları kabullenir. Süreç bireyin yapısına ve tutumların şiddetine göre değişim göstermektedir.

Diğer taraftan literatürde tutum kavramı ile ilgili olarak yapılan çalışmalar incelendiği zaman, çalışmaları gerçekleştiren araştırmacıları bu kavramı araştırmaya yönlendiren önemli içsel etkili sebebin, tutumun bireylerin davranışlarını öngörmek olduğu söylenebilmektedir (Hogg ve Smith, 2007; Üstüner, 2006).

Ayrıca literatürü incelediğimizde tutum kavramının 3 (üç) ana bileşeni olduğu görülmektedir (Aysu, 2007; Reid, 2006). Bunlar;

- Bilişsel öge,
- Duyuşsal öge,
- Davranışsal öge.

Bu ögeler ilerleyen bölümlerde başlıklar halinde incelenecektir.

Aysu tarafından 2007 yılında yapılan çalışmaya baktığımızda, “*bireyin bir konu hakkında bildiklerinin, tutumun bilişsel bileşenini; o konuya nasıl bir duyguyla yaklaşacağını, tutumun duyuşsal bileşenini ve o konuya karşı nasıl bir tavır sergileyeceğinin ise tutumun davranışsal bileşenini oluşturduğunu*” belirtmiştir. Bu durumu örnek ile açıklamak gerekirse, bir öğrencinin fizik dersine yönelik tutumu, fiziğin ne içerdiğinin (bilişsel), öğrencinin fiziğe karşı ne hissettiğinin (duyuşsal) bilgisini gerektirmektedir. Daha sonrasında ise söz konusu bu durum fizik kursu almanın sorumluluğu (davranışsal) ile sonuçlanabilmektedir (Reid, 2006).

Tutum ve davranış arasında bir bağ olduğu ispatlanmıştır. Aralarındaki bu ilişkiyi dikkate alındığımızda, kişilerin mesleklerine karşı olan olumlu/olumsuz tüm tutumlarının, onların mesleklerini icra ederkenki davranışlarına ve verimliliklerine etki ettiği gözlemlenmiştir. Aynı şekilde, Smylie’nin 1988 yılında yapmış olduğu çalışmada, öğretmenlerin mesleğe olan algı ve inançlarının, bireysel davranışlarındaki değişimlerle ilgili olarak önemli öngörüü sağladıklarını vurgulamışlardır. Bu nedenden dolayı, kişilerin mesleklerine yönelik olumlu yönde tutum geliştirmeleri, meslekleriyle ilgili bilgi ve becerileri edinmeleri kadar önemli olduğu ileri sürülebilmektedir. Öğretmenlerin hizmet öncesinde almış oldukları eğitimler sırasında öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilgi ve becerilerin yanında mesleğe yönelik olumlu duyuşsal özellikleri kazanmaları yönünde beklentiler vardır (Başbay vd., 2009).

Ayrıca öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim sürecinde, eğitim fakültesi öğrencilerinin geçirdiği mesleki sosyalleşme sürecinde öğrenciler, gelecekte sahip olacakları öğretmenlik mesleğine yönelik bilgi ve becerilerin yanında mesleğe yönelik tutumların da kazanımını

sağlamaktadırlar. Bundan dolayı eğitim fakültelerinin amaçlarına ulaşabilmeleri amacıyla öğrencilere, alan bilgisini eksiksiz vermenin yanında, öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutum geliştirmelerine de önem vermeleri gereklidir (Erimez, 2012).

Eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirmede hususundaki bu misyonunun, yapacağı düzenlemeleri en uygun ve doğru bir şekilde olması için üniversite gençliği, yerleşke yaşamı, üniversite öğrencilerinin yaşamış oldukları sorunların derinlemesine araştırılıp incelenmesi bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır (Erimez, 2012).

2.4.1. Tutumun öğeleri

Tutum kavramının 3 (üç) ana ögesi vardır. Bu öğeler;

- Zihinsel Öge,
- Duygusal Öge,
- Davranışsal Öge şeklinde sıralanabilir.

Şimdi bu öğeleri başlıklar halinde inceleyelim.

Zihinsel öge

Triandis'a göre bilişsel öge, kişinin düşünce süreçlerinde kullandığı bir sınıflama olgusu olarak tanımlanabilmektedir. Atkinson, Atkinson ve Hilgard tarafından 1992 yılında yapılan çalışmaya göre bilişsel öge “*bir inanç ifadesinin kabul edilmesi*” şeklinde tanımlanmıştır. Başka bir çalışmada ise, “*tutum objeleri hakkındaki inançlarımızı içerir*” şeklinde tanımlanmıştır. Bu durumu Söngü ve Özer (2012), bir objeye yönelik olumlu veya olumsuz bir tutum varsa, o obje hakkında olumlu veya olumsuz inanç da olacak şekilde savunmuştur (Söngü ve Özer, 2012).

Tutumun zihinsel ögesi, bireyin genellikle çevresindeki uyarıcılarla alakalı olarak yaşamış olduğu tüm deneyimlerin kaynağını alan bilgi birikimine dayanmaktadır (Temizkan, 2008:462). Varlığından haberdar olunmayan bir duruma ilişkin bir tutum oluşması mümkün değildir (İnceoğlu, 2010, s.24).

Duygusal öge

Tutumun bir diğer ögesi duygusal öge bireylerin, tutum objesine karşı gözlemlenebilen kalp çarpıntısının sıklaşması, heyecanlanma, terleme gibi fizyolojik belirtilerin meydana geldiği, en basit tabiriyle dışa vuran duygusal tepki olarak tanımlanmaktadır (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014:132).

Erdoğan, 1999 yılında yapmış olduğu çalışmada tutumun duygusal ögesi, insanın tutum nesnesine ilişkin duygu ve değerlendirmelerinden oluşmaktadır şeklinde yer almıştır. Bir başka ifade ile duygusal bileşen, bireyin tutuma konu olan canlı/cansız, soyut/somut olan şeylere karşı duydukları heyecan olarak ifade edilmiştir. Duygusal öge, tutuma devamlılık sağlar, tutumun şekillendirilmesine yardımcı olur ve bir nevi itici görevi yapmaktadır (Çöllü ve Öztürk, 2006).

Duygusal öge bireyin değerler sistemiyle yakından alakalı bir kavramdır. Duygusal öge ile davranışsal öge arasında bir bakıma neden ve sonuç ilişkisi de vardır diyebilmek mümkündür (İnceoğlu, 2010, s.21).

Davranışsal öge

İnceoğlu 2010 yılında yapmış olduğu çalışmada davranışsal ögeyi, “*bireyin belli bir uyarıcı grubundaki tutum konusuna karşı davranış eğilimini yansıtmayı*” olarak tanımlamıştır. Bu durum bireyin alışkanlıkları, normları ve söz konusu tutum nesnesi ile doğrudan alakalı olmayan tutumların da etkisi altında olması da mümkündür (İnceoğlu, 2010, s.24).

Davranışsal ögeden bahsedilirken önce iki tür davranış birbirinden ayırmak gerekmektedir. Bu davranış türlerinden birisi duygusal davranış iken, diğeri ise kuralsal (normatif) davranış olarak kabul görmüştür. Duygusal davranışın temelinde iki boyut bulunmaktadır. Bunlar negatif ya da pozitif duygudur. Bir diğer ifade ile ilişki kurma ya da kurmama eylemi söz konusu olmaktadır. Bu durum ise üç tip davranış biçiminde ortaya çıkmaktadır. Bunlar tutum konusuna yaklaşma, karşı koyma ya da kaçınmadır. Özetlemek gerekirse tutumun varlığı, ancak yansıttığı varsayılan birtakım gözlemlenebilen davranışlardan belirlenebilmektedir (İnceoğlu, 2010, s.25).

2.4.2. Tutumların oluşması ve gelişmesi

Tutumlar doğuştan kazanılmış davranış şekilleri değildir. Bireyler, tutumları sonradan öğrenir, kazanırlar. Bazı tutumlar bireylerin kendi deneyimlerine dayanmaktadır. Ancak bazı tutumlar ise başka kaynaklardan elde edilmektedir (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014, s.143). Yapılan gözlemsel ve deneysel çalışmaların sonuçlarına baktığımızda, tutumların oluşumunda en önemli kaynağın model alma yoluyla tutumların hazır olarak edinildiği ve anne ve babaların tutumları sosyal öğrenme ve model aracılığı ile öğrenme yoluyla çocuğa geçtiği yönündedir (Özyürek, 2006).

Kağıtçıbaşı'nın 1999 yılında yapmış olduğu çalışmada, tutumların birçoğunun kökeninin çocukluğa dayanmakta olduğu sonucunu elde etmiştir. Ayrıca bu çalışmada genelde doğrudan deneyim, pekiştirme, taklit ve sosyal öğrenme ile de tutumların elde edinildiğini belirtmiştir. Literatürde yer alan çalışmaların çoğunluğunda ifade edildiği üzere, anne/babanın ve çocukları üzerindeki tutumları arasında yüksek korelasyon olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Süngü ve Özer, 2012).

Bireyler çevresindeki insanların sürekli tutumlarına müdahale etmektedir. ancak tüm müdahalelere rağmen tutumlar değişime direnmektedirler (Gerrig ve Zimbardo, 2014, s.524). Tutumların değişiminde üç önemli faktör bulunmaktadır. Bu faktörleri şu şekilde sıralamak mümkündür.

- a) Mesajın kaynağı; Mesajı gönderen kişinin güvenilirliği, ikna edici olması, sevilen biri olması,
- b) Mesajın kendisi; Mesajın bir teklif ya da tehdit içermesi,
- c) Mesajı alan kişi; Mesajla aynı fikre veya karşıt fikre sahip olan ya da kolay ikna edilebilir bir kişi olması tutum değişimini hızlandırması, alıcının daha önceki tutum durumunda mesajda ikna etkisinde farklılık yaratması tutum değişimi açısından önemlidir (Süngü ve Özer, 2012; Hogg ve Vaughan 2007; Morgan, 1995; Tavşancıl, 2006).

2.4.3. Tutumların oluşmasını etkileyen faktörler

Tutumlar direnç gösterse de değişebilir özelliklere sahiptir. Tutumlar değişir ve bu değişim tutumun şiddetine ve bireyin kişilik yapısına göre değişiklik gösterir. Tutumlarda meydana gelen değişimine etki eden faktörlerin başında ikna ve gönüllülük esastır. Bu bağlamda ikna en etkili yol olarak gözlemlenmektedir (Feldman, 1996). Bireyin sahip olduğu tutumun değişim gösterebilmesi için gönüllülük ve bu değişimin sonucunda ortaya çıkan davranışın, diğer insanları etkileyici bir yere sahip olması gerekmektedir (Cüceloğlu, 1996, s.525).

Bireyin sahip olduğu tutumlar, o bireyin davranış ve eylemleri ile doğrudan alakalıdır. Örnek vermek gerekirse, eğer ki bir şey, nesne, eşya, kişi seviliyorsa, sevilen şeye yönelik tutarlı bir eylem gerçekleştirilmektedir. Bireyin tutumlarının tutarlılığı bireyin davranışlarını, bireyin davranışlarındaki tutarlılık ise bireyin tutumlarını oluşturmaktadır. Tutum, bir tutum objesine doğru gerçekleşen eğilimi, o tutum objesine karşı ya da ondan yana olmayı içermektedir (Feldman, 1996, s.608). Bundan dolayı tutum; olumlu ya da olumsuz özelliğe sahiptir. Bireyin sahip olduğu tutumun nesnesi bir madde, bir durum, bir kişi, bir grup olabileceği gibi bir meslek de olabilmektedir. Bireyin sahip olduğu belirli bir mesleğe ve mesleğin içerdiği etkinliklere karşı olan tutumlarını bilmenin o meslekteki başarıyı ve bulunduğu konum ile doyumu arttırmaya imkân verecektir (Erkuş ve diğerleri, 2000).

Bireyin (özellikle) ilk yaşlarındaki yaşantı tarzları: Çocuklar büyüdükçe anne ve babalarının onlar ve tutumlarının üzerindeki etkisi azalmaktadır. Özellikle ergenlik döneminin başlaması ile diğer sosyal etkenlerin rolü giderek artış göstermektedir. Bireyin tutumlarının büyük kısmı, 12 ile 30 yaş arasındaki dönemde son şeklini almaktadır. Daha sonraki süreçte ise çok az değişim göstermektedir. Tutumların kristalleştiği bu süre, kritik dönem olarak adlandırıldığı görülmektedir (Tavşancıl, 2002).

Bireyin “*benlik duygusu*”nun etkisi: Benlik, bireyin ne olduğu, ne olmak istediği ve çevresince nasıl tanındığı hakkındaki bilinçlilik durumudur. Birey bu durumlara göre tutumlarında değişiklikler yapmaktadır (Özyalvaç, 2010).

Görülen öğrenimin etkisi: Öğrenim sırasında kişi, birçok bilgi ve becerilerle alışkanlıklar

edinir. Bu alışkanlıklarda meydana gelen değişiklikler, tutumda da değişiklik olmasına neden olmaktadır (Özyalvaç, 2010).

2.4.4. Tutum ve davranış ilişkisi

Tutumda birçok psikolojik değişken gibi doğrudan gözlenen ve ölçümlenemeyen ancak varlığı sözel ve davranışsal belirtilerden anlaşılabilen bir değişken olarak kabul görmektedir. Bireyin tutumlarını ölçümlemenin bireyin gelecekteki olası davranışları hakkında bir fikir vermesi beklemektedir. Söz konusu bu varsayıma göre, bireyin davranışında istenilen yönde bir değişiklik yaratılmak istenildiği zaman ilk olarak bireyin tutumlarında değişiklik olması fikri önemli bir yere sahiptir (Özmentes, 2006).

Günümüze kadar süreçte yapılmış olan tutum araştırmaları tutum ve davranış arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını ortaya koyma açısından önemli bir yere sahiptir. Tutum kavramını literatürde incelediğimizde bireyin bir objeye yönelik gerçekleştirdiği tutumlar ve o objeye ilişkin sadece bir davranışın değil, birden çok davranışın göstergesi olabilme ihtimali sosyal bilimciler ve Eğitim bilimciler bağlamında önemli bir yere sahiptir (Özmentes, 2006).

2.5. Beden Eğitimi Dersi ve Tutum

Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlar merak konusu olmuş ve bu tutumların ne yönde olduğunu anlamak için çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Yapılan çalışmalarda derse olan tutumların olumlu mu yoksa olumsuz mu olduğu incelenirken, ayrıca bu tutumları etkileyen etmenlerin neler olduğu incelenmiştir.

Tutumlar bireylerin belleklerinde olumlu veya olumsuz olarak tuttukları izleri kapsar. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlar ise, aynı şekilde öğrencilerin derse yönelik hafızalarında saklı tutulan tüm olumlu ya da olumsuz düşünceler ve değerlendirmeler olarak kabul edilebilir (Tavşancıl, 2002).

Kişilerin tutumlarının nasıl oluştuğunu değerlendirecek olursak; genel olarak yaşam ve yetişme tarzı, hayat tecrübeleri, deneyimleri ve edindiği bilgilerin örgütlenmesinin etkisi olduğu söylenebilir. Tüm bu bilgilerin ve deneyimlerin örgütlenmesinin belirli değerlendirme sürecine bağlı olarak gerçekleşmektedir. Söz konusu tüm bu deneyimlerin

ve bilgilerin şeklen değişime uğraması durumunda, dolaylı olarak da tutumlarında değişim söz konusu olabilmektedir. Hatta öyle ki yeni tutumlar da kazanılabilmektedir. Ayrıca bu değişim bireyin duygu ve inançlarında da değişime neden olmaktadır. Bireyin tutumlarında özellikle de olumsuz yönde olan tutumların giderilmesinde en önemli faktörlerin başında güdüleme (motivasyon) gelmektedir. Kişilerin olaylara kendi görüş açılarına bakarlar ve bu nedenle kişisel tutumları, kişisel yargılarını oluşturmaktadır. Zihinsel bir alışkanlık olarak karşımıza çıkan tutum, bireyin diğer alışkanlıklarında olduğu gibi, akıl ve mantık gibi rasyonel yollara birçok defa olanak sağlamamaktadır. Bazı durumlarda, birey kendi gerçek tutumunu önceden belirleyememektedir. Özetle kişisel tutumları belirleyen ve onlara yön veren olaylar, geçmişte bireyin başından geçmiş olaylar ve deneyimlerin hepsinin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır (Eren, 2001).

Yapılan deneysel ve gözlemsel çalışmaların sonuç ve bulguları göstermiştir ki; öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumu henüz gelişmemiş ise bu öğrencinin "tarafsız", dersi beğenmeyişi ve reddeden yönde ise bu öğrencinin "olumsuz", tam tersi yönde ise bu öğrencinin "olumlu" bir tutum içerisinde olduğu söylenebilmektedir (Pehlivan, 1997). Bu bağlamda yapılan çalışmalara bu başlığın altında alt başlıklar halinde yurtiçi ve yurtdışı çalışmalar olarak yer verilecektir.

Yine yapılan deneysel ve gözlemsel çalışmalardan yola çıkarak, genel olarak öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik olumsuz tutuma sahip olmasının en kuvvetli nedenleri ise dersten başarısız olma, ders öğretmeninden ceza görmek, öğretmeni sevmemek gibi acı veren yaşam ögeleri şeklinde sıralanabilir. Hayatın tüm alanında olduğu beden eğitimi dersine yönelik olumlu tutumlar öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Olumsuz tutumlar ise olumlu tutumların tam tersine öğrenmeyi engellemektedir. Bu sebeplerden ötürü, beden eğitimi dersinde öğrenme ve öğretme sürecinde yönlendirme amacıyla beden eğitimi dersine yönelik öğrenci tutumlarının ölçülüp değerlendirilmesi gereklidir (Pehlivan, 1997). Bu değerlendirme öğretme ve öğrenme sürecinde büyük kolaylık sağlayacaktır. Değerlendirme sonucuna göre eğitimci öğrenciye ne şekilde yaklaşıp nasıl davranması gerektiğinin yanı sıra dersi nasıl sevdirecek, başarı oranını nasıl arttıracak netleşecektir.

Beden eğitimi ve spor dersleri okullardaki eğitim ve öğretimin önemli elemanlarından biridir. Öyle ki genel eğitimin ayrılmaz parçası olarak dahi tanımlanabilmektedir. Tüm bunlara ek olarak bireyin kişisel ve bedensel gelişimi açısından da önemli role sahiptir. Bu

dersi alan öğrencilere dersin birçok farklı açıdan faydası bulunmaktadır. Beden eğitimi dersi sayesinde toplumun sağlıklı bireyler haline gelmesi sağlanabilir. Bu katkının da genel eğitime olan katkısı yadsınamaz. Genel eğitim sistemi içerisinde önemli bir yere sahip olan beden eğitimi derslerinin esas amacını fiziksel aktivitelere katılımın artırılması için olumlu tutum ve davranışların geliştirilmesine zemin hazırlamaktadır (Hünük ve Demirhan, 2003).

Öğretmenler, eğitimleri ve öğretim hayatlarında okula ve derslere devam eden öğrencilere olumlu bir düşünceye sahip olurlar. Sahip oldukları bu düşünce öğrenci ve öğretmen arasındaki ilişkiyi güçlendirir ve eğitimin kalitesini artırır. Bu süreçte öğrenciler okul içerisinde uyulması gereken kurallara uyar, genel olarak uyumlu davranış sergilerler. Ayrıca bu öğrenciler, okuldaki ve sınıftaki diğer öğrenci arkadaşları ile uyumlu bir biçimde çalışırlar. Bu öğrenciler için ekip/takım çalışmasına uygun bireylerdir denilebilir. Olumlu davranışlar sergileyen bu öğrenciler hem arkadaşlarına hem de okul yönetimine karşı sevgi ve saygı gösterir. Bu öğrenciler boş zamanlarını kendileri için faydalı olan etkinliklerde bulunarak değerlendirmeyi tercih ederler. Özetle söz konusu tüm bu davranışların sergilenmesinde, tutum etkin bir şekilde rol almaktadır (Kızılkaya, 2009). Özetle açıklamak gerekirse öğrenmenin öğrenciye olan tutumu, öğrencinin okula, derslere ve arkadaşlarına olan tutumuna etki etmektedir.

Alanda yapılan çalışmalara baktığımızda literatürde Beden eğitimi ve spor derslerine yönelik öğrenci tutumları, derse yönelik sahip oldukları motivasyonları, vb. gibi konular da yapılan çeşitli araştırma çalışmaları olduğu gözlemlenmektedir (Kır, 2012). Ayrıca bu çalışmalarda özellikle öğrencilerin içinde bulundukları sosyal yaşamlarına ait koşulların ve şartların beden eğitimi derslerine yönelik oluşturdıkları tutumlarını doğrudan etkilediğini tespit etmiştir (Üstüner, 2006). Şimdi literatürde yer alan bu çalışmaları yurtiçi ve yurtdışı olmak üzere iki başlık halinde inceleyelim.

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma anket-ölçek yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Ankara ili araştırmamızın evreni olarak seçilmiştir. Ankara ilinin ilçeleri olan Sincan, Etimesgut, Yenimahalle, Çankaya, Pirsaklar ve Mamak'taki 318 kız ve 365 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 698 ortaokul öğrencisi ise çalışmamızın örneklemini olarak seçilmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler Özyalvaç (2010) tarafından geliştirilen EK-1'de yer alan anket-ölçek formu ile toplanmıştır.

3.3.1. Beden eğitimi dersi tutum ölçeği

Çalışmamızda kullandığımız anket, kişisel (demografik) bilgileri belirlemek için sorulardan oluşurken; ölçek, 5'li Likert tipi dereceleme türünde hazırlanmış bir ölçektir. Ölçekte, “(1) Tamamen Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum ve (5) Tamamen Katılıyorum” şeklinde yapılmıştır. Kullanmış olduğumuz bu ölçek, daha önceden kullanılmıştır. Kullanıldığı çalışma da, ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutumunu ölçülmesi hedeflenmiştir. Kullanıldığı çalışmaya göre bu ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmıştır.

Çalışmaya ait ölçek sorularına Ek-1'den ulaşabilirsiniz.

3.3.2. Beden eğitimi dersi tutum ölçeği güven analizi

Literatürde geçerlilik kavramı, bir ölçme aracının bir özelliği ölçebilme derecesi olarak tanımlanmıştır (Çetin, 2006). Ancak literatüre baktığımızda geçerliliğin birçok türü olduğunu görmekteyiz. Literatürde yer alan bu geçerlilik türlerini şu şekilde sıralayabiliriz (Tavşancıl, 2002);

- Kapsam geçerliliği,
- Yordama geçerliliği,
- Görünüş geçerliliği,
- Ölçüt geçerliliği,
- Yapı geçerliliğidir.

Çalışmamızda kullanmış olduğumuz bu ölçeğin taslağı, Özyalvaç tarafından 2010 yılında tasarlanmıştır. Çalışmada ölçeğin kapsam geçerliliğinin sağlanması amacıyla araştırmacı konu ile ilgili olarak alanında uzman kişilerin görüşlerine başvurmuştur. Ölçek taslağı aynı zamanda Türkçe öğretmenleri tarafından imla ve ifade hatalarının düzeltilmesi amacıyla gözden geçirilmiştir (Gökçe, 1999).

Diğer taraftan bir ölçeğin güvenilirliğinin olabilmesi için iç tutarlılık kat sayısına (Cronbach Alfa) bakılması gerekmektedir. Bu çalışmadaki ölçeğin de Cronbach Alfa katsayısına bakılmıştır. Baz çalışmada ölçeğin 600 kişiye uygulanmasında ortaya çıkan Cronbach Alfa katsayısı 0,94 olarak bulunmuştur. Uzmanların görüşlerine göre alfa katsayısı 0,80-1 aralığında ise ölçek yüksek güvenilirliğe sahiptir demektir (Tavşancıl, 2002; Alpar, 2001). Bu sonuçlara göre kullanmış olduğumuz bu ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğu söylenebilmektedir. Ayrıca ölçeğin geliştirildiği çalışmada “*test tekrar test*” tekniği yöntemi uygulanmıştır. Tekrar testleri 55 ortaöğretim öğrencisine 45 gün arayla gerçekleştirilmiştir. Yapılan tüm bu uygulamaların sonucunda ölçeğin Pearson Momentler Çarpım korelasyon sayısı ise 0,80 olarak bulunmuştur. Bir ölçeğin güvenilir olarak kabul edilebilmesi için korelasyon kat sayısının en az 0,70 olması gereklidir (Tavşancıl, 2002). Ölçeğin geliştirildiği çalışmadan yola çıkarak, yapılan tüm test ve analizler neticesinde kullanmış olduğumuz ölçeğin güvenilir olduğunu söyleyebiliriz.

Ayrıca yapmış olduğumuz literatür çalışmasının neticesinde, literatürde yer alan çalışmalardan elde edilen sonuçların kullanmış olduğumuz beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin güvenilir olduğunu gösterir niteliktedir.

3.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel çözümlemeleri ve analizinde SPSS 21.0 paket programı kullanılmıştır. Beden eğitimi tutum ölçeği skoru her bir katılımcı için hesaplanmış ve normal dağılıma uygunluk gösterip göstermediği Kolmogorov Smirnov testi ile incelenmiştir. Verileri normal dağılımı uygun olduğu görülmüştür. Değişkenlere ilişkin karşılaştırmalı analizlerde ise Bağımsız Örneklem t-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) gibi istatistiksel tekniklerden yararlanılmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonucunda anlamlı farklılık çıkması durumunda farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla TUKEY testi yapılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın alt amaçları doğrultusunda toplanan verilerin istatistiksel analizleri sonucunda elde edilen bulgulara ve bu bulgulara yönelik yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Demografik Bilgilerin Dağılımı

Katılımcıların demografik bilgilerinin dağılımının belirlenmesi amacıyla frekans analizi yapılmıştır. Yapılan frekans analizi sonuçları çizelge 4.1’dedir.

Çizelge 4.1. Frekans analizi

		n	%
Okul türü	Devlet	350	51,4
	Özel	333	48,6
	Total	683	100,0
Sınıf	5. sınıf	39	5,6
	6. sınıf	250	36,2
	7. sınıf	197	29,5
	8. sınıf	197	28,7
	Total	683	100,0
Cinsiyet	Kız	318	46,6
	Erkek	365	53,4
	Total	683	100,0
Haftada kaç gün düzenli spor yapıyor musunuz?	Hiç	85	12,5
	1 gün	84	12,6
	2 gün	160	23,5
	3 gün	103	15,3
	4 gün	104	14,9
	5 gün ve daha fazla	147	21,2
	Total	683	100,0

Çizelge 4.1’e baktığımızda;

Katılımcıların okul türüne göre dağılımları incelendiğinde; devlet okulunda olanların oranı %51,4, özel okullarda olanların oranı ise %48,6’dır. Sınıflara göre dağılım incelendiğinde; 5. Sınıfların oranı %5,6, 6. Sınıfların oranı %36,2 olup, 7. Sınıfların oranı %29,5 olup 8. Sınıfların oranı %28,7’dir. Katılımcıların %46,6’sı kız, %53,4’ü ise erkektir. Haftada

yapılan günlük düzenli spor durumu incelendiğinde hiç düzenli spor yapmayanların oranı %12,5, 1 gün spor yapanların oranı %12,6, 2 gün spor yapanların oranı %23,5, 3 gün spor yapanların oranı ise %15,3'tür. 4 gün spor yapanların oranı %14,9 olup 5 gün ve daha fazla spor yapanların oranı %21,2'dir.

Çizelge 4.2'de anne ve baba eğitim durumu ve kardeş sayısı verilmiştir.

Çizelge 4.2. Anne/baba eğitim durumu ve kardeş sayısı

		n	%
Baba eğitim durumu	Okur yazar değil	17	2,5
	İlkokul	50	7,3
	Ortaokul	68	9,9
	Lise	212	31,0
	Üniversite	277	40,5
	Lisansüstü	59	8,8
	Total	683	100,0
Anne eğitim durumu	Okur yazar değil	15	2,2
	İlkokul	80	11,8
	Ortaokul	77	11,2
	Lise	222	32,6
	Üniversite	242	35,3
	Lisansüstü	47	6,9
	Total	683	100,0
Kardeş sayısı	Kardeşi yok	106	15,5
	1	152	22,2
	2	259	38,1
	3	122	17,8
	4 ve üzeri	44	6,4
	Total	683	100,0

Çizelge 4.2'ye baktığımızda;

Baba eğitim durumlarına göre dağılım incelendiğinde; babası okuryazar olmayanların oranı %2,5, ilkokul mezunu olanların oranı %7,3, ortaokul mezunu olanların oranı %9,9'dur. Babası lise mezunu olanların oranı %31, üniversite mezunu olanların oranı %40,5 olup lisansüstü mezunu olanların oranı %8,8'dir. Anne eğitim durumlarına göre dağılım incelendiğinde; annesi okuryazar olmayanların oranı %2,2, ilkokul mezunu olanların oranı %11,8, ortaokul mezunu olanların oranı %11,2'dir. Annesi lise mezunu

olanların oranı %32,6 üniversite mezunu olanların oranı %35,3 olup lisansüstü mezunu olanların oranı %6,9'dur. Katılımcıların %15,5'inin kardeşi bulunmamaktadır. 1 kardeşi olanların oranı %22,2, 2 kardeşi olanların oranı %38,1, 3 kardeşi olanların oranı %17,8 olup 4 ve üzeri sayıda kardeşi olanların oranı %6,4'tür.

Çizelge 4.3'de anne ve baba meslek dağılımı verilmiştir.

Çizelge 4.3. Anne/baba meslek dağılımı

		n	%
Baba mesleği	İşçi	95	13,7
	Memur	185	27,5
	Emekli	50	7,2
	Çiftçi	53	7,9
	Serbest meslek	125	18,0
	İşsiz	55	7,9
	Özel şirkette	120	17,7
	Total	683	100,0
Anne mesleği	Ev Hanımı	338	48,8
	Memur	166	24,0
	Emekli	25	3,9
	Çiftçi	24	3,2
	Serbest meslek	58	8,8
	İşçi	45	6,9
	Özel şirkette	27	4,3
	Total	683	100,0

Çizelge 4.3'e baktığımızda;

Baba mesleklerine göre dağılım incelendiğinde; babası işçi olanların oranı %13,7, memur olanların oranı %27,5, emekli olanların oranı %7,2, çiftçi olanların oranı ise %7,9'dur. Babası serbest meslek sahibi olanların oranı %18, işsiz olanların oranı %7,9 olup özel şirkette çalışanların oranı %17,7'dir. Anne mesleğine göre dağılım incelendiğinde; annesi ev hanımı olanların oranı %48,8, memur olanların oranı %24, emekli olanların oranı %3,9, çiftçi olanların oranı ise %3,2'dir. Annesi serbest meslek sahibi olanların oranı %8,8, işçi olanların oranı %6,9 olup özel şirkette çalışanların oranı %4,3'tür.

Çizelge 4.4'de Katılımcıların ailelerinde kendileri hariç aktif spor yapmış olan ya da halen yapan kişilerin olma durumu dağılımı verilmiştir.

Çizelge 4.4. Katılımcıların ailelerinde kendileri hariç aktif spor yapmış olan ya da halen yapan kişilerin olma durumu

		n	%
Ailede siz hariç aktif spor yapmış(lisanslı sporcu vb.) olan veya halen yapan var mı?	Evet	227	33,5
	Hayır	456	66,5
	Total	683	100,0
Okulunuzda yeterince spor tesisi-malzeme var mı?	Var	283	41,6
	Yok	400	58,4
	Total	683	100,0
Bir kulüpte(futbol, basketbol, voleybol, karate vb.) düzenli olarak spor yapıyor musunuz?	Evet	295	43,4
	Hayır	288	56,6
	Total	683	100,0

Çizelge 4.4'e baktığımızda;

Katılımcıların ailelerinde kendileri hariç aktif spor yapmış olan ya da halen yapan kişilerin olma durumu incelendiğinde; katılımcıların %33,5'i olduğunu %66,5'i ise olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların %41,6'sı okullarında yeterince spor tesis olduğunu belirtirken %58,4'ü olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların %43,4'ü bir kulüpte düzenli olarak spor yaptığını belirtirken, %56,6'sı yapmadığını belirtmiştir.

4.2. Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Okul Türüne Göre Karşılaştırması

Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin okul türüne göre ortalamalarının ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için bağımsız gruplarda t testi yapılmıştır. Yapılan bağımsız gruplarda t testi sonuçları çizelge 4.5'te yer almaktadır.

Çizelge 4.5. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin okul türüne göre karşılaştırması

	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Devlet	3,5	0,6	0,352	0,554
Özel	3,6	0,6		
Total	3,5	0,6		

Çizelge 4.5'e baktığımızda;

Buna göre devlet ve özel okullarda beden eğitimi dersi tutum düzeyleri arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile özel ve devlet okulu

öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri aynıdır.

4.3. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Cinsiyete Göre Değişimi

Devlet ve özel okullarda beden eğitimi tutum ölçeği düzeyinin cinsiyete göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için bağımsız gruplarda t testi yapılmıştır. bağımsız gruplarda yapılan t testi sonuçları çizelge 4.6'dadır.

Çizelge 4.6. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin cinsiyete göre değişimi

		Ortalama	Std. Sapma	F	p
Devlet	Kız	3,3	0,6	8,023	0,005*
	Erkek	3,7	0,5		
	Total	3,6	0,6		
Özel	Kız	3,4	0,7	3,527	0,064
	Erkek	3,8	0,6		
	Total	3,5	0,6		

*p<0,05

Çizelge 4.6'ya baktığımızda;

Buna göre beden eğitimi tutum ölçeği düzeyi özel okullarda cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermezken ($p>0,05$), devlet okullarında cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Devlet okullarında erkeklerin beden eğitimi tutum ölçeği düzeyi, kızlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

4.4. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Sınıfa Göre Değişimi

Devlet ve özel okullarda beden eğitimi tutum ölçeği düzeyinin sınıfa göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yapılan tek yönlü varyans analizinin sonuçları çizelge 4.7'de yer almaktadır.

Çizelge 4.7. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin sınıfa göre değişimi

		Ortalama	Std. Sapma	F	p
Devlet	6. sınıf	3,5	0,6	1,368	0,266
	7. sınıf	3,1	0,1		
	8. sınıf	3,3	0,7		
	Total	3,4	0,6		
Özel	5. sınıf	3,7	0,1	0,425	0,647
	7. sınıf	3,5	0,7		
	8. sınıf	3,4	0,4		
	Total	3,5	0,6		

Çizelge 4.7'ye baktığımızda;

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre beden eğitimi ders tutum ölçeği devlet ve özel okullarda sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile devlet ve özel okullarda farklı sınıfların beden eğitimi dersi tutum düzeyi aynı seviyededir denilebilir.

4.5. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Haftalık Spor Sıklığına Göre Değişimi

Devlet ve özel okullarda beden eğitimi tutum ölçeği düzeyinin haftalık spor yapma sıklığına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yapılan varyans analizinin sonuçları çizelge 4.8'de yer almaktadır.

Çizelge 4.8. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin haftalık spor sıklığına göre değişimi

		Ortalama	Std. Sapma	F	p
Devlet	Hiç	3,3	0,8	0,554	0,609
	1 gün	3,4	0,9		
	2 gün	3,8	0,6		
	3 gün	3,5	0,3		
	4 gün	3,6	0,3		
	5 gün ve daha fazla	3,6	0,4		
	Total	3,6	0,6		
Özel	Hiç	3,2	0,6	1,458	0,369
	1 gün	3,3	0,0		
	2 gün	3,5	0,9		
	3 gün	3,6	0,5		
	4 gün	3,9	0,4		
	5 gün ve daha fazla	3,7	0,2		
	Total	3,5	0,6		

Çizelge 4.8'e baktığımızda;

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre beden eğitimi ders tutum ölçeği devlet ve özel okullarda haftalık spor yapma sıklığına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile devlet ve özel okullarda haftalık farklı sıklıklarda spor yapan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyi aynı seviyededir denilebilir.

4.6. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Baba Eğitim Durumuna Göre Değişimi

Devlet ve özel okullarda beden eğitimi tutum ölçeği baba eğitim durumuna göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yapılan varyans analizinin sonuçları çizelge 4.9'da yer almaktadır.

Çizelge 4.9. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin baba eğitim durumuna göre değişimi

		Ortalama	Std. Sapma	F	p
Devlet	Okuryazar değil	3,5	0,0	3,666	0,004*
	İlkokul	3,5	0,3		
	Ortaokul	4,1	0,5		
	Lise	3,6	0,6		
	Üniversite	3,4	0,7		
	Lisansüstü	3,3	0,3		
	Total	3,6	0,6		
Özel	Okur yazar değil	3,0	0,2	7,108	0,000*
	İlkokul	3,9	0,0		
	Ortaokul	3,8	0,0		
	Lise	3,8	0,6		
	Üniversite	3,2	0,6		
	Lisansüstü	4,2	0,1		
	Total	3,5	0,6		

*p<0,05

Çizelge 4.9'a baktığımızda;

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; beden eğitimi dersi tutum ölçeği devlet ve özel okullarda baba eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan LSD testi sonuçlarına göre;

Devlet okullarında babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin tutum düzeyi babası ilkokul, üniversite ve lisansüstü mezunu olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Ayrıca babası lise mezunu olanların beden eğitimi dersi tutum ölçeği düzeyi babası lisans ve lisansüstü olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Özel okullarda babası ilkokul, ortaokul, lise ve lisans üzeri mezunu olan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum ölçeği düzeyi babası okuryazar olmayanlar ve üniversite mezunu olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

4.7. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Anne Eğitim Durumuna Göre Değişimi

Devlet ve özel okullarda beden eğitimi tutum ölçeği anne eğitim durumuna göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yapılan varyans analizinin sonuçları çizelge 4.10'da yer almaktadır.

Çizelge 4.10. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin anne eğitim durumuna göre değişimi

		Ortalama	Std. Sapma	F	p
Devlet	Okur yazar değil	3,0	0,2	6,799	0,000*
	İlkokul	3,9	0,0		
	Ortaokul	3,8	0,0		
	Lise	3,8	0,6		
	Üniversite	3,2	0,6		
	Lisansüstü	4,2	0,1		
	Total	3,5	0,6		
Özel	Okur yazar değil	3,6	0,0	3,413	0,012*
	İlkokul	3,9	0,5		
	Ortaokul	3,7	0,2		
	Lise	3,7	0,6		
	Üniversite	3,3	0,6		
	Total	3,6	0,6		

*p<0,05

Çizelge 4.10'a baktığımızda;

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; beden eğitimi dersi tutum ölçeği devlet ve özel okullarda anne eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan LSD testi sonuçlarına göre;

Devlet okullarında, annesi ilkokul, ortaokul, lise ve lisansüstü mezunu olanların beden eğitimi dersi tutum düzeyi annesi okuryazar olmayan ve üniversite mezunu olan öğrencilerin tutum düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

Özel okullarda; annesi ilkokul ve lise mezunu olanların beden eğitimi dersi tutum düzeyi

annesi üniversite mezunu olanların beden eğitimi dersi tutum ölçeği düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

4.8. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Kardeş Sayısına Göre Değişimi

Devlet ve özel okullarda beden eğitimi tutum ölçeği kardeş sayısına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yapılan varyans analizinin sonuçları çizelge 4.11’de yer almaktadır.

Çizelge 4.11. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin kardeş sayısına göre değişimi

		Ortalama	Std. Sapma	F	p
Devlet	Kardeşi yok	3,1	0,6	4,900	0,002*
	1	3,5	0,5		
	2	3,5	0,4		
	3	3,8	0,6		
	4 ve üzeri	4,3	0,8		
	Total	3,6	0,6		
Özel	Kardeşi yok	3,7	0,7	1,555	0,217
	1	3,3	0,8		
	2	3,4	0,4		
	3	3,6	0,5		
	Total	3,5	0,4		

*p<0,05

Çizelge 4.11’e baktığımızda;

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; beden eğitimi dersi tutum ölçeği devlet okullarında kardeş sayısına göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p<0,05$), özel okullarda anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan LSD testi sonuçlarına göre;

Devlet okullarında 4 ve üzeri sayıda kardeşi olanların tutum düzeyi kardeşi olmayanlar ve 1 ve 2 kardeşi olanların tutum düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak 2 ve 3 kardeşi olanların beden eğitimi dersi tutum düzeyi kardeşi olmayanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. (Her biri ayrı ayrı değerlendirilmeli. Tabloda tek bir p değeri

verilmiş. 4 ve üzeri sayıda kardeşin durumunu göremiyoruz)

4.9. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Baba Mesleğine Göre Değişimi

Devlet ve özel okullarda beden eğitimi tutum ölçeği baba mesleğine göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yapılan varyans analizinin sonuçları çizelge 4.12’de yer almaktadır.

Çizelge 4.12. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin baba mesleğine göre değişimi

		Ortalama	Std. Sapma	F	p
Devlet	İşçi	3,7	0,4	5,665	0,000*
	Memur	3,1	0,6		
	Emekli	4,1	0,7		
	Çiftçi	4,0	0,6		
	Serbest meslek	3,5	0,5		
	İşsiz	3,5	0,4		
	Özel şirkette	3,6	0,6		
	Total	3,6	0,6		
Özel	İşçi	3,9	0,0	2,508	0,031*
	Memur	3,6	0,5		
	Emekli	2,8	0,5		
	Çiftçi	3,6	0,8		
	Serbest meslek	3,4	0,1		
	İşsiz	3,3	0,9		
	Total	3,5	0,6		

*p<0,05

Çizelge 4.12’ye baktığımızda;

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; beden eğitimi dersi tutum ölçeği devlet ve özel okullarda baba mesleğine göre anlamlı düzeyde farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<0,05). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan LSD testi sonuçlarına göre;

Devlet okullarında babası işçi, emekli, çiftçi ve serbest meslek sahibi olanların beden eğitimi dersi tutum ölçeği, babası memur olan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum

ölçeğinden anlamlı derecede daha yüksektir.

Özel okullarda; babası işçi, memur ve çiftçi olanların tutum düzeyi, babası emekli olan öğrencilerin tutum düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

4.10. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Anne Mesleğine Göre Değişimi

Devlet ve özel okullarda beden eğitimi tutum ölçeği anne mesleğine göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yapılan varyans analizinin sonuçları çizelge 4.13’de yer almaktadır.

Çizelge 4.13. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin anne mesleğine göre değişimi

		Ortalama	Std. Sapma	F	p
Devlet	Ev Hanımı	3,6	0,5	2,328	0,044*
	Memur	3,3	0,7		
	Emekli	3,3	0,1		
	Çiftçi	4,0	0,1		
	Serbest meslek	3,6	0,3		
	İşçi	3,2	0,6		
	Total	3,6	0,6		
Özel	Ev Hanımı	3,2	0,6	4,725	0,001*
	Memur	3,8	0,7		
	Emekli	3,3	0,0		
	Çiftçi (Bahçe işleri)	3,0	0,5		
	İşçi	4,0	0,1		
	Özel şirkette	3,8	0,0		
	Total	3,5	0,6		

*p<0,05

Çizelge 4.13’e baktığımızda;

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; beden eğitimi dersi tutum ölçeği devlet ve özel okullarda anne mesleğine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan LSD testi sonuçlarına göre;

Devlet okullarında annesi ev hanımı olan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyi

annesi memur ve emekli olanların tutum düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

Özel okullarda; annesi memur ve işçi olan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyi annesi ev hanımı ve çiftçi olanların tutum düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak annesi özel şirkette çalışan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyi annesi çiftçi olanların tutum düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

4.11. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Ailede Lisanslı Spor Yapan Olması Durumuna Göre Değişimi

Devlet ve özel okullarda beden eğitimi tutum ölçeği ailede lisanslı spor yapan olması durumuna göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti amacıyla bağımsız gruplarda t testi yapılmıştır. Bağımsız gruplarda yapılan t testinin sonuçları çizelge 4.14’de yer almaktadır.

Çizelge 4.14. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin ailede lisanslı spor yapan olması durumuna göre değişimi

		Ortalama	Std. Sapma	t	p
Devlet	Evet	3,77	0,58	3,444	0,082
	Hayır	3,48	0,59		
	Total	3,58	0,60		
Özel	Evet	3,2	0,4	11,658	0,001*
	Hayır	3,8	0,7		
	Total	3,5	0,6		

*p<0,05

Çizelge 4.14’e baktığımızda;

Bağımsız gruplarda t testi sonuçlarına göre devlet okulların beden eğitimi dersi tutum ölçeği ailede lisanslı spor yapmış/yapan birisi olma durumuna göre anlamlı farklılık göstermezken ($p>0,05$), özel okullarda anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Özel okullarda ailesinde lisanslı spor yapmış ya da yapan birisi olmayanların beden eğitimi dersi tutum düzeyi ailesinde lisanslı olarak spor yapmış ya da yapan birisi olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

4.12. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Okulda Yeterince Spor Tesisi-Malzeme Olması Durumuna Göre Değişimi

Devlet ve özel okullarda beden eğitimi tutum ölçeğinin okulda yeterince spor tesisi-malzeme olması durumuna göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti amacıyla bağımsız gruplarda t testi yapılmıştır. Bağımsız gruplarda yapılan t testinin sonuçları çizelge 4.15’de yer almaktadır.

Çizelge 4.15. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin okulda yeterince spor tesisi-malzeme olması durumuna göre değişimi

		Ortalama	Std. Sapma	F	p
Devlet	Var	3,7	0,6	3,801	0,055
	Yok	3,6	0,6		
	Total	3,6	0,6		
Özel	Var	3,5	0,7	0,189	0,715
	Yok	3,6	0,6		
	Total	3,5	0,6		

Çizelge 4.15’e baktığımızda;

Bağımsız gruplarda t testi sonuçlarına göre; devlet ve özel okullarda beden eğitimi dersi tutum ölçeği düzeyi okullarda yeterince spor tesisi-malzeme olma durumuna göre anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile devlet ve özel okullarda okullarında yeterince tesis-spor malzemesi olanların ve olmayanların beden eğitimi dersi tutum ölçeği düzeyleri aynıdır.

4.13. Farklı Okul Türlerinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Bir Kulüpte Düzenli Spor Yapma Durumuna Göre Değişimi

Devlet ve özel okullarda beden eğitimi tutum ölçeğinin bir kulüpte düzenli spor yapma durumuna göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti amacıyla bağımsız gruplarda t testi yapılmıştır. Bağımsız gruplarda yapılan t testinin sonuçları çizelge 4.16’dadır.

Çizelge 4.16. Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin bir kulüpte düzenli spor yapma durumuna göre değişimi

		Ortalama	Std. Sapma	t	p
Devlet	Evet	3,6	0,6	0,026	0,873
	Hayır	3,6	0,6		
	Total	3,6	0,6		
Özel	Evet	3,6	0,6	3,596	0,067
	Hayır	3,3	0,6		
	Total	3,5	0,6		

Çizelge 4.16'ya baktığımızda;

Bağımsız gruplarda t testi sonuçlarına göre; devlet ve özel okullarda beden eğitimi dersi tutum ölçeği bir kulüpte düzenli spor yapma durumuna göre anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile, devlet ve özel okullarda bir kulüpte düzenli olarak spor yapan ve yapmayanların beden eğitimi dersi tutum ölçeği düzeyleri aynıdır.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmamızın demografik bilgilerinin sınıflara göre dağılım incelendiğinde; 5. Sınıfların oranı %5,6, 6. Sınıfların oranı %36,2 olup, 7. Sınıfların oranı %29,5 olup 8. Sınıfların oranı %28,7'dir. Katılımcıların %46,6'sı kız, %53,4'ü ise erkektir.

2004 yılında Koca ve Demirhan tarafından yapılan çalışmada, cinsiyet ve spora katılımları bakımından lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının ölçülmesi amaçlanmışlardır. Bu bağlamda yapmış oldukları araştırma çalışmalarında 867 lise öğrencisi örneklem olarak alınmıştır. Örneklemde 427'si ise sporcu olmayan, 440'ı sporcu olan öğrenciler yer almıştır. Yapılan araştırmanın bulgularında ise, kız ve erkek öğrencilerin tutumları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma sonucunda ise erkek öğrencilerin tutum değerlerinin kız öğrencilere kıyasla çok daha yüksek bir oranda olduğu tespit edilmiştir (Koca ve Demirhan, 2004).

2005 yılında Koca ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada, yine lise öğrencileri örneklem olarak alınmıştır. Yapılan çalışmada öğrencilerin beden eğitimi dersine ve beden eğitimi sınıf tercihlerine ilişkin tutumları belirlemek istenmiştir. Yapılan bu çalışmanın bulgularında; beden eğitiminin ortak sınıfta işlendiği okullardaki erkek öğrencilerin tutumlarının kız öğrencilere kıyasla daha olumlu olduğu tespit edilmiştir (Koca ve arkadaşları, 2005).

2006 yılında Yıldırım tarafından yapılan çalışmada, daha önceden oluşturulmuş Demirhan ve Altay tarafından 2001 yılında revize edilen beden eğitimi ve spor tutum ölçeğinden (BESTÖ) faydalanılmıştır. Çalışmanın örneklemi Sivas il merkezinde ilköğretim sekizinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerden ve lise birinci sınıfta öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Bu öğrenciler beden eğitimi ve spor dersine katılım gösteren 2253 erkek ve 1542 kız öğrenci ve lise birinci sınıfta beden eğitimi ve spor dersine katılım gösteren 3662 erkek ve 1412 kız öğrencidir. Araştırma çalışmasına, bu evrenden basit rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen 8. Sınıfında öğrenim gören 152 kız ve 121 erkek öğrenci ve lise 1. sınıfında öğrenim gören 234 kız ve 261 erkek öğrenci olmak üzere toplam 768 öğrenci katılmıştır. Yapılan çalışmanın bulguları incelendiğinde, çalışmada yapılan sınıflar arası ve sınıflar arası hemcinslerin karşılaştırmasının sonucunda beden eğitimi ve spor dersine olan tutumlarda anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (Yıldırım, 2006).

2006 yılında Hünük tarafından yapılan çalışmada, Sherrill ve Toulmin'in (1977) geliştirmiş olduğu, Özer ve Aktop (2003)'un Türkçe'ye uyarlamış olduğu “Çocuklar İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” (BESTÖ) kullanmıştır. Çalışmanın örneklemini Ankara ili merkez ilçelerindeki ilköğretim ikinci kademe öğrencileri oluşturmaktadır. Yapılan bu araştırma çalışmasında beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının sınıf, cinsiyet, dersi veren öğretmenin cinsiyeti ve spora aktif katılımları bağlamında karşılaştırılmıştır. Yapılan bu araştırmanın sonuçlarına göre; cinsiyete göre öğrencilerin tutum puanları ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Kız ve erkek öğrencilerin olumlu yönde tutum sergiledikleri ve erkek öğrencilerin tutum ortalamalarınınsa tüm sınıf düzeylerinde kızlara göre yüksek olduğu da tespit edilmiştir (Hünük, 2006).

2006 yılında Altay ve Özdemir tarafından yapılan çalışmada, örneklem olarak Ankara ilindeki merkez ilçelerinde ilköğretim birinci kademedeki öğrenim gören dördüncü ve beşinci sınıf öğrencileri seçilmiştir. Yapılan araştırma çalışmasında beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını karşılaştırılmıştır. Yapılan araştırmanın bulgularında; çalışmaya katılım gösteren öğrencilerin tutum değerlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir (Altay ve Özdemir, 2006).

2006 yılında Holoğlu tarafından yapılan çalışmada, örneklem olarak Bursa, Kocaeli, Bingöl, Sivas illerinde ilköğretim 2. kademedeki kız öğrencileri seçilmiştir. Yapılan araştırma çalışmasında beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını analiz etmeyi hedeflemişlerdir. Yapılan çalışmanın bulgularına baktığımızda çalışmaya katılım gösteren (kız) öğrencilerin tutum değerleriyle iller, okullar, hizmet bölgeleri, doğum yerleri, ebeveyn (anne ve baba) eğitim düzeyleri ve uzun süredir yaşadıkları yer değişkenlerinde farklılık olup olmadığına ve aralarında anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakılmıştır. Bulgularda ise bu değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Holoğlu, 2006).

2007 yılında Aktaş tarafından yapılan çalışmada, çalışmanın örneklemini beden eğitimi dersini alan ilköğretim ikinci kademe (6. 7 ve 8. sınıf) öğrencileri seçilmiştir. Yapılan bu araştırma çalışmasının amacı öğrenme stillerinin okul başarıları, beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve demografik özellikleriyle ilişkisini belirlemektir. Yapılan bu araştırma çalışmasına 2007 yılında Bolu ili Merkez ilçede bulunan 12 ilköğretim okulunun

ikinci kademesinde okuyan toplam 1498 (717 kız, 781 erkek) öğrenci katılmıştır. Çalışmanın bulgularına baktığımızda öğrencilerin sınıf düzeyleri, cinsiyetleri, babanın eğitim durumu ve tutumları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Aktaş, 2007).

2007 yılında Çetin tarafından yapılan çalışmada, Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen (BESTÖ) ölçeği kullanılmıştır. Yapılan bu araştırma çalışmasında örneklem olarak Kırşehir ili ortaöğretim öğrencileri seçilmiştir. Çalışmada öğrencilerin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları karşılaştırılmıştır. Çalışma kapsamında Kırşehir ili ve ilçelerindeki ortaöğretim okullarından 30 ortaöğretim okulu lise1, 2 ve 3. sınıfta öğrenim gören 2021 öğrenciye ulaşılarak, anket çalışması uygulanmıştır. Yapılan çalışmanın analiz bulguları incelendiğinde, öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, okul türü, sınıfı, genel başarı düzeyi, anne mesleği, anne eğitim durumu, baba mesleği, baba eğitim durumu, ailenin geliri, ailede spor yapan birinin olması ve ailenin öğrencinin spor yapmasına izin vermesi değişkenlerine göre tutumları arasında anlamlı farklılık olup olmadığına bakılmış ve bu değişkenler arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (Çetin,2007).

2009 yılında Taşgın ve Tekin tarafından yapılan çalışmada, çalışmanın örneklemini olarak orta öğretim kurumlarındaki öğrenciler seçilmiştir. Çalışmanın amacı olarak onuncu sınıf öğrencilerinin diğer sınıflardaki öğrencilere kıyasla tutumların yüksek olduğu sonucunu elde etmiştir. Yapılan bu araştırma çalışmasının bulgularına göre, orta öğretim kurumlarında öğrenim öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine karşı göstermiş oldukları tutum ilköğretimdeki öğrencilere kıyasla daha yüksek olarak bulunmuştur. Söz konusu bu yüksek oranın olumlu olduğu yönünde tespit etmişlerdir (Taşgın ve Tekin, 2009).

2011 yılında Doğan tarafından yapılan çalışmada, Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen (BESTÖ) ölçeği kullanılmıştır. Yapılan bu araştırma çalışmasında 2010–2011 eğitim-öğretim yılında Niğde’de bazı farklı statüdeki liselerde eğitim gören öğrencilerin beden eğitimi dersi ve spora karşı tutumları ile fiziksel uygunluk düzeyleri incelenmiştir. Beden eğitimi dersi ve spora karşı tutum puanları ve fiziksel uygunluk düzeylerinden elde edilen verilerin oluşturulması ile ortaöğretimde farklı statüdeki liselerde öğrenim gören öğrencilerin fiziksel yapıları konusunda öngörülebilir bulunulmasına katkı sağlanacağı düşünülmüştür. Çalışmaya 14-18 yaş grubu arasında kız ve erkek toplamda 267 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Çalışmanın bulgularına baktığımızda, beden eğitimi dersi ve spora karşı tutum, öğrencilerin fiziksel özellikleri (boy, vücut ağırlığı, yaşı, vücut kitle

indeksleri, bazal metabolik hızları, vücut yağ yüzdeleri, Vücut yağ kitleleri) üzerine yapılan çalışmada okullar arasında anlamlı farklılık bulunmazken, cinsiyet ve tutum puanları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Doğan, 2011).

2011 yılında Gürbüz tarafından yapılan çalışmada, Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen (BESTÖ) ölçeği kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini 8 ilköğretim okulundaki 6., 7. ve 8. sınıfta öğrenim gören 232'si erkek 226'sı kız olmak üzere toplam 458 gönüllü öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmanın bulgularına baktığımızda, katılımcıların yaş düzeyine, okul türüne, sınıf düzeyine, babalarının öğrenim durumuna, ailenin gelir düzeyine geçirmesine göre ise anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Diğer taraftan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin annelerinin eğitim durumlarına göre tutumları incelendiğinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (Gürbüz, 2011).

2011 yılında Özkan tarafından yapılan çalışmada, Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen (BESTÖ) ölçeği kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini Ankara ili Yenimahalle ilçesinde 2009–2010 eğitim öğretim yılında 7 genel lise ve 2 imam hatip lisesi okullarında öğrenim gören 1973 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmanın bulgularına baktığımızda, genel liselerde öğrenim gören erkek öğrenciler ile imam hatip liselerinde öğrenim gören erkek ve kız öğrencilerin tutumları cinsiyete ve okul türüne göre anlamlı farklılıklar tespit etmişlerdir (Özkan, 2011).

2011 yılında İmamoğlu tarafından yapılan çalışmada, Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen (BESTÖ) ölçeği kullanılmıştır. Yapılan bu araştırma çalışmasının örneklemini Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan liselerde öğrenim gören ve aktif olarak spor yapan ve yapmayan lise öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma bu öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumları incelenmek amacıyla yapılmıştır. Liseden 580 kişinin katıldığı bu çalışmada (aile desteği, arkadaş desteği, öğretmen desteği, medya, resmi okul-özel okul, sağlık, akademik başarı) incelenmiş, verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini test etmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın bulgularına baktığımızda, aile desteği ve arkadaş desteğiyle aktif olarak spor yapan ve yapmayan öğrencilerin Beden Eğitimi dersine karşı tutumları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Medyada popüler biri olmak isteği ve öğretmenin verdiği destek ile aktif spor yapan ve yapmayan öğrencilerin Beden Eğitimi dersine karşı tutumları arasında ise anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Sporla aktif olarak uğraşan ve uğraşmayan lise öğrencilerinin Beden Eğitimi dersine karşı tutumlarında devlet

okulu veya özel okulda öğrenim görmelerinin etkisinin istatistiksel olarak anlamsız olduğu da görülmektedir. Yine, aktif olarak spor yapmayan öğrencilerin bu davranışı sergilemelerinde sağlık faktörünün rolü olduğu istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur. Sporla aktif olarak uğraşma ve uğraşmama ile akademik başarı değişkeni arasındaki fark ise anlamlı farklılık tespit edilmiştir (İmamoğlu, 2011).

2011 yılında Ekici ve Ark tarafından yapılan çalışmada, Pehlivan'ın 1997 yılında geliştirdiği beden eğitimi ders tutumlarını ölçmeye yönelik ölçeği kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini Muğla il merkezinde eğitim ve öğretim gören lise öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma Beden eğitimi dersi tutumlarını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Yapılan bu araştırma çalışmasına 192 kız ve 195 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 387 öğrenci katılım göstermiştir. Çalışmanın bulgularına baktığımızda, cinsiyet, sınıf ve bölümlere göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Söz konusu bu farklılığın nedeni ise; çalışmaya katılan öğrencilerin ergenlik döneminde olduğu düşünüldüğünde, öğrencilerin bu dönemde beden eğitimi derslerine ilişkin tutumlarının şekillenmekte olduğu söylenebilmektedir (Ekici ve Ark, 2011).

2002 yılında Chung ve Philips tarafından yapılan çalışmada; 2001-2002 Eğitim-Öğretim yılında 451 öğrenci ile yapılan araştırmada Amerika ve Tayvan'da yaşayan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının incelenmesi hedeflenmiştir. Araştırma kapsamında her iki ülkedeki öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutum puanlarının birbirinden farklı olduğu, bunun yanında cinsiyet unsurunun beden eğitimi dersini etkilediği soncuna ulaşılmıştır (Chung ve Philips, 2002).

2011 yılında Zeng, Hipscher ve Leung tarafından yapılan çalışmada; 2010-2011 Eğitim-Öğretim yılında yapılan araştırmada öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tercihleri ve sportif tercihleri bazı değişkenlere göre incelenmesi hedeflenmiştir. Bu araştırma çalışmasında 5 ayrı şehirde bulunan devlet okulundan 603 erkek öğrenci ve 714'ü kadın öğrenci olmak üzere toplamda 1317 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonucunda ise, araştırma çalışmasına katılım gösteren öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğu, bunun yanında öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum puanlarının cinsiyet, ırk ve ekonomik yapıya göre anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir (Zeng, Hipscher ve Leung, 2011).

Katılımcıların okul türüne göre dağılımları; devlet okulunda olanların oranı %51,4, özel okullarda olanların oranı ise %48,6'dır. Devlet ve özel okullarda beden eğitimi dersi tutum düzeyleri arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır. Diğer bir ifade ile özel ve devlet okulu öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri aynıdır. Ancak literatürde Çetin (2007) tarafından yapılan çalışmada anlamlı derecede farklılık tespit edilmiştir.

Beden eğitimi tutum ölçeği düzeyi özel okullarda cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermezken, devlet okullarında cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Devlet okullarında erkeklerin beden eğitimi tutum ölçeği düzeyi, kızlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Bu sonuç ise literatürde yer alan ve beden eğitimi ve spor dersi tutumuyla ilgili çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Smoll ve Schutz (1980), Şişko ve Demirhan (2002), Arslan ve Mendeş (2002), Koca ve Aşçı (2002), Koca ve Demirhan (2004), Kangalgil ve ark. (2004), Koca ve arkadaşları (2005), Hünük (2006), Aktaş (2007), Çetin (2007) ve Güllü ve Güçlü (2008) tarafından yapılan çalışmalarda, çalışmadaki gibi erkek öğrencilerin tutum puanlarının kız öğrencilere oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Beden eğitimi ders tutum ölçeğinin devlet ve özel okullarda sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Başka bir ifade ile açıklamak gerekirse, devlet ve özel okullarda farklı sınıfların beden eğitimi dersi tutum düzeyi aynı seviyededir denilebilir. Bu sonuç ise literatürde yer alan ve beden eğitimi ve spor dersi tutumuyla ilgili çalışmalarla benzer değildir. Aktaş (2007) ve Çetin (2007) tarafından yapılan çalışmalarda sınıflara göre beden eğitimi ve spor dersi tutumları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Literatürde yer alan bazı çalışmalarda ise sınıf seviyesi yükseldikçe öğrencilerin tutum puanlarının azaldığını göstermektedir. Bu çalışmalar; Stewart ve ark. (1991), Alenezi (2005), Güllü (2007), ALLihei (2008), Alpaslan (2008), Hilland ve ark. (2009), Özyalvaç (2010), Phillips, (2011), Ghofrani ve Golsanamlou (2012), Siegel, (2013), Lazarevic ve ark. (2015) ve Marttinen (2015) tarafından yapılan çalışmalarıdır. Bu durumun nedenini, son dönemdeki beden eğitimi ve spor faaliyetleri, özel okullardaki beden eğitimi derslerinin işleniş tarzı, sınıflara göre beden eğitimi dersinin işleniş tarzının bir sonucu olarak açıklanabilmektedir.

Beden eğitimi ders tutum ölçeği devlet ve özel okullarda haftalık spor yapma sıklığına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Başka bir ifade ile açıklamak

gerekirse, devlet ve özel okullarda haftalık farklı sıklıklarda spor yapan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyi aynı seviyededir denilebilir. Bu sonuç ise literatürde yer alan ve beden eğitimi ve spor dersi tutumuyla ilgili çalışmalarla benzer değildir. Aktaş (2007) ve Çetin (2007) tarafından yapılan çalışmalarda haftalık spor yapma sıklığına göre beden eğitimi ve spor dersi tutumları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Beden eğitimi dersi tutum ölçeği devlet ve özel okullarda baba ve anne eğitim durumuna mesleklerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Bu sonuç ise literatürde yer alan ve beden eğitimi ve spor dersi tutumuyla ilgili çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Holoğlu (2006), Çetin (2007) ve Aktaş (2007) tarafından yapılan çalışmalarda baba ve eğitim durumuna göre beden eğitimi ve spor dersi tutumları arasında anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur.

Beden eğitimi dersi tutum ölçeği devlet okullarında kardeş sayısına göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken, özel okullarda anlamlı düzeyde farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Ailede lisanslı spor yapmış/yapan birisi olma durumuna göre anlamlı farklılık göstermezken, özel okullarda anlamlı farklılık göstermektedir. Özel okullarda ailesinde lisanslı spor yapmış ya da yapan birisi olmayanların beden eğitimi dersi tutum düzeyi ailesinde lisanslı olarak spor yapmış ya da yapan birisi olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Devlet ve özel okullarda beden eğitimi dersi tutum ölçeği düzeyi okullarda yeterince spor tesisi-malzeme olma durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Diğer taraftan devlet ve özel okullarda beden eğitimi dersi tutum ölçeği bir kulüpte düzenli spor yapma durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

6. ÖNERİLER

1. Farklı alanların tartışıldığı bilimsel toplantılarda Beden Eğitimi derslerine olan algı ve tutumların ele alınması ve değerlendirilmesi alana katkı sağlayabilir.
2. Gelir durumu ve eğitim durumu azaldıkça öğrencilerin algı ve tutumlarının artmasına yönelik yapılacak sosyolojik çalışmalar Türk eğitim sistemine ve Türk sporuna önemli katkılar sağlayabilir.
3. Beden eğitimi ders içerikleri ve mevcut ders müfredatı incelenerek öğrencilerin ders içerikleri ve müfredat nedeniyle beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını olumsuz yönde etkileyen faktörler belirlenebilir.

KAYNAKLAR

- Akar, C. (2016). Investigating the students' perceptions of the democratic values of academicians. *Journal of Social Studies Education Research*, 7(1), 96-139.
- Aktaş, İ.P. (2007). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin öğrenme stillerinin okul başarıları, beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve demografik özellikleriyle ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bolu, 10-20.
- Almog, O. and Zipora, S. (2007). Teachers' democratic and efficacy beliefs and styles of coping with behavioural problems of pupils with special needs. *European Journal of Special Needs Education*, 22(2), 115-129.
- Alpar R. (2001). *Spor bilimlerinde uygulamalı istatistik*. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 45.
- Altay, F. ve Özdemir, Z. (2006). *Ankara ili merkez ilçelerinde ilköğretim birinci kademesinde öğrenim gören 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının karşılaştırılması*. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. 3-5 Kasım, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Al-Zubi, M. A. (2017). The degree of practicing democracy in the efl classroom according to perceptions of instructors. *English Language Teaching*, 11(1), 136.
- Aracı, H. (2004). *Öğretmenler ve öğrenciler için okullarda beden eğitimi*. (İkinci Baskı). Ankara BağırınYayınevi, 23.
- Arslan, O., Keskin, N., (2004). *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Eğitimi 4. sınıf öğrencilerinin gen klonlama konusunu öğrenmelerine poster sunumu etkinliğinin etkisi*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri, Cilt:III, Ankara.
- Aysu, B. (2007). *Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Aytekin H. (2000). *Çağdaş sınıf yönetimi yaklaşımında ideal öğretmen Modeli*, In: *Küçükahmet, L. ed. Sınıf yönetimi*. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 78-81.
- Balcı A. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem teknik ve ilkeler*. (5. Baskı), Ankara: Pegem A. Yayıncılık, 100-12.
- Balcıoğlu, B. Özbek, A. Sungur, N. ve Sivrikaya, K. (2003). *Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin değer sistemleri ve problem çözmedeki yeterliliklerinin incelenmesi*, 3. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Olimpik Eğitim ve Spor Kültürü Sempozyumu Kitabı, Bursa, Burfaş Ofset Tesisleri, 33-41.
- Başbay, M., Ünver, G. ve Bümen, N. T. (2009). Orta öğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları: Boylamsal bir çalışma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 59, 345-366.

- Binbaşıoğlu, C. (1994). *Okulda öğretim bilgisi*. Ankara: Binbaşıoğlu Yayınevi, 45.
- Binbaşıoğlu, C. (1995). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Yargıcı Matbaası. 36.
- Chen, C., Stevenson, H. W. (1989). Homework: A cross-cultural examination. *Child Development*, 60, 551–561.
- Cüceloğlu, D. (1996). *İnsan ve davranışları*. (6. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi, 69.
- Çetin, M. (2007). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması* Yüksek Lisans Tezi Ahi Evran Üniversitesi. Kırşehir.65-70s.
- Çetin, S. (2006). Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Ankara, Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 28-37.
- Çöllü, E.F.; Öztürk, Y.M. (2006). Örgütlerde inançlar-tutumlar, tutumların ölçüm yöntemleri ve uygulama örnekleri, bu yöntemlerin değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO Dergisi*, 9, 1-2.
- Dalkıran O., & Tuncel F. (2007). Ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi dersinin seçmeli ders olarak işlenmesinin öğrenciler gözüyle değerlendirilmesi. *Journal of Physical Education and Sports Science Sports Meters*, 1,37-42.
- Demirel ,Ö, Kaya, Z. (2006). *Eğitim bilimlerine giriş*. Ankara: Pagema Yayıncılık, 16.
- Demirel, Ö. (2005). *Öğretimde planlama ve değerlendirme sanatı* (8. Baskı). Ankara: Pegema Yayıncılık, 6.
- Demirhan, G. (2003). Kültür, eğitim, spor, felsefe ve spor eğitimi ilişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu Spor Bilimleri Dergisi*. 14 (2). 93s.
- Demirhan, G. ve Altay, F. (2001). Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutum ölçeği. II. *Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2). 9-20s.
- Doğan N, (2011). *Niğde ilinde eğitim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine karşın tutumları ve fiziksel uygunluk düzeylerinin araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Niğde, 15-65.
- Durmuş, T. (2017). *Hayat bilgisi dersinde kullanılan farklılaştırılmış öğretim modelinin, öğrencilerin başarı düzeyleri ve tutumlarına etkisi*. Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun, 30-75.
- Edward, H. (1973). *The Sociolgy Of Sport*, Dorsey, Newyork, 127.
- Ekici S, Bayrakdar, A, Hacıcaferoğlu, B. (2011). Lise öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutumlarının değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 8(1), 1-9.
- Eren E. (2001). *Örgütsel davranış yönetim psikolojisi*. İstanbul: Beta Basım, 174–180.

- Erimez, C. (2012). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında fakültelerine yabancılaştırmalarının rolü*, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Mersin, 20-85.
- Erkuş, A. (1994). *Psikolojik terimler sözlüğü*. Ankara: Doruk Yayınları, 56.
- Erkuş, A., Sanli, N., Bağlı, M. T. ve Güven, K. (2000). Öğretmenliğe ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 25 (116), 27-33.
- Ertürk, S. (1998). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Meteksan Yayınları, 18.
- Feldman, R. S. (1996). *Understanding psychology*. New York: McGraw-Hill, 513-540.
- George, H. (1979). Sport and The Social Science, *Annals, Aapss* Vol. 445,9.
- Gerrig, R.J. ve Zimbardo, P.G. (2014). *Psikoloji ve Yaşam* (G. Sart, Çev.) Ankara: Nobel Yayınları, 18.
- Gökçe B. (1999). *Toplumsal bilimlerde araştırma*. (3. Baskı), Ankara: Savaş Yayınevi, 56.
- Graham GH, Hale S, Parker M. (2004). *Children moving: A reflective approach to teaching physical education*. 6th Ed, Mt. View, CA, Mayfield, 50.
- GSGM (1988). *Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim okulları, lise ve dengi okullar beden eğitimi ders öğretim programları*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 55.
- Gürbüz A. (2011). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla, 28-76.
- Haywood K. M. (1989). Managing Word Of Mouth Communications. *Journal of Services Marketing*. 3(2), 55-67.
- Hogg, M. A., ve Smith, J. R. (2007). Attitudes in social context: a social identity perspective. *European Review of Social Psychology*, 18, 89-131.
- Holoğlu O G, (2006). *İlköğretim İkinci kademedeki öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumları*. Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa, 9-12.
- Hünük, D. (2006). *Ankara ili merkez ilçelerindeki ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimine ilişkin tutumlarının sınıf düzeyi, öğrenci cinsiyeti, öğretmen cinsiyeti ve spora aktif katılımları açısından karşılaştırılması*. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara,53.
- Hünük, D., Demirhan, G. (2003). İlköğretim sekizinci sınıf, lise birinci sınıf ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 14(4), 175–184.
- İmamoğlu Ç. (2011). *Aktif olarak spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara,40-45.

- İnal, A.N. (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimi*. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2.
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum algı iletişim*. (5. Baskı), İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınevi, 26.
- İnternet: Üstün A. (2005). *Bilgi kurumlarının eğitimde yeniden yapılanmadaki işlevi*. URL:<http://www.archimac.org/JAS/JAS2001/JAS03/02.spml>. 2005.
- Kağıtçıbaşı Ç, (1999). *Yeni insan ve insanlar*. İstanbul: Evrim Yayınevi, 36.
- Kağıtçıbaşı, Ç., ve Cemalcılar, Z. (2014). *Dünden bugüne insan ve insanlar*. İstanbul: Evrim Yayınevi, 45.
- Karakuş S., & Küçük V. (2015). Eğitimin bütünlüğü içerisinde orta dereceli okullarda beden eğitimi ve spor etkinlikleri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 281-282.
- Karasar N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar ilkeler teknikler*. 26. Baskı, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 71-73.
- Karasar N. Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayınevi, Ankara, 1998, 48.
- Kardaş, S. (2013). *6. Sınıf Öğrencilerinin Demokratik Tutumları İle Ahlaki Olgunluk Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Kadıköy İlçesi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 33-79.
- Karşlı, M., (2001). *Öğretmenlik mesleğine giriş* (1. baskı), Ankara: Pegem Akademi yayıncılık, 48.
- Kaya, Y.K., (1990). *Kalkınmada eğitimin rolü*. İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Sempozyumu Bildirileri, Malatya, 7.
- Kaya, Z., Demirel, Ö., Can, G., ve Gelbal, S., (2002). *Öğretmen adayları için konu anlatımlı kms*. Pegem A Yayıncılık, Ankara, 46.
- Kır, R. (2012). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ve davranışları*. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale. 3.
- Kızılkaya, A. (2009). *Lise öğrencilerinin spora katılımında ailenin etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin, 22-80.
- Koca C, Aşçı F H. (2006). An examination of self-presentational concern of Turkish Adolescents: An Example of Physical Education Setting. *Adolescence*, 41, (161), 185-197.
- Koca C, Aşçı F H, ve Demirhan G. (2005). Attitudes toward physical education and class preferences of Turkish adolescents in terms of school gender Composition. *Adolescence*, 40, (158), 365-373.

- Koca C, Demirhan, G., (2004). An examination of high school students' attitudes toward physical education with regard to sex and sport participation. *Perceptual & Motor Skills*, 98, (3), 754-758.
- Kuş, Z. and Çetin, T. (2014). Perceptions of Democracy of Primary School Students. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 14(2), 786-790.
- Leif Justin ve Rustin George 1980. Genel Pedagoji, (Çeviren. Nejat Yüzbaşıoğulları), 1. baskı, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 54.
- MEB. (1998). *Lise ders programları*. 1. Cilt, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 19.
- MEB. (2017). Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). Ankara: TTKB, 23.
- MEB. (2018). Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi (9,10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı, 42.
- Memduhoğlu, H, B. ve Yılmaz, K. (2009) Eğitim Bilimlerine Giriş (1.Baskı).Ankara: Pegem Akademi, 1-2.
- Ören, F. Ş., Sevinç, Ö. S., ve Erdoğan, E. (2009). Öğretmen adaylarının okul deneyimi derslerine yönelik tutumlarının ve görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 15, 217-246.
- Öz Menteş G. (2006). Müzik dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *İlköğretim Online*, 5(1), 23-29.
- Özben, B. (2006). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin fen bilgisi dersindeki başarılarına ev ödevi çalışmalarının etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 15
- Özcan, M. (2018). *Üstün yetenekli olan ve olmayan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Samsun, 6.
- Özer, D ve Aktop, A, (2003).. İlköğretim öğrencileri için hazırlanmış bir beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin adaptasyonu. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 67-82.
- Özer, D.S. ve Özer, K. (2001). *Çocuklarda motor gelişim*. Ankara: Nobel Yayınları, 23.
- Özkan R. (2011). *Genel lise ve imam hatip lisesi öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının karşılaştırılması*. Ankara, 6.
- Özyalvaç, N. T. (2010). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, 63.
- Papanastasiou, C. (2002) School, teaching and family influence on student attitudes toward science. *Based On TIMSS Data For Cyprus*, 28,1, 78-86.

- Pehlivan Z. (1997). *Beden eğitimi dersi tutum ölçeği ön çalışma raporu*. Ankara: Bağırhan Yayınevi, 117–127,
- Pehlivan, H. (1994). Eğitim bilimleri öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölüme yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 43-49.
- Perliger, A., Canetti-Nisim, D. and Pedahzur, A. (2006). Democratic attitudes among high-school pupils: The role played by perceptions of class climate. *School Effectiveness and School Improvement*, 17(1), 119–140.
- Reid, N. (2006). Thoughts on attitude measurement. *Research in Science and Technological Education*, 24, 3-27.
- Sarwar, M., Yousuf, M.I. ve Hussain, S. (2010). Attitude toward democracy in pakistan: secondary school teachers' perceptions. *Journal of College Teaching and Learning*, 7 (3).
- Siedentop D., Tannehill D. (2000). *Developing teaching skills in physical education*. USA, Mountain View, CA, Mayfield Publishing Co, 324.
- Smylie, M. A. (1988). The enhancement function of staff development: organizational and psychological antecedents to individual teacher change. *American Educational Research Journal*, 25, 1-30.
- Sünbül, A. M. (2001). *Öğretim ilke ve yöntemleri* (5.Baskı). Konya. Eğitim Akademi, 5.
- Şirin, F.E. ve Bozkurt, İ. (2005). *İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersi ile ilgili tutum ve uygulamaları*. 4.Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, Bursa.
- Tamer K, Pulur A. (2001). *Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri*. Ankara: Ada Matbaacılık, 2–17.
- Taşgın, Ö. ve Tekin, M. (2009). Çeşitli değişkenlere göre ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum ve görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17 (2). 457-466.
- Tekin, H. (2004). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. (17. Baskı), Ankara: Yargı Yayınevi, 45.
- Temizkan, M. (2008). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (3), 461-486.
- Türkmen F. (2002). *Eğitimin ekonomik ve sosyal faydaları ve türkiye’de eğitim ekonomik büyüme ilişkisinin araştırılması*. DPT, Uzmanlık Tezi, Ankara, 5.
- Ülgen, G. (2001). *Kavram geliştirme kuramlar ve uygulamalar*. Ankara: Pegem Yayınları, 89.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Education Administration: Theory and Practice*, 45, 109-127.

- Wilhelmson, L. and Döös, M. (2016). Joint principalship: A potential support for democratic practice in schools. *nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 1, 31681.
- Yetim, A. (1999). Öğretmenlik mesleği ve beden eğitimi spor öğretmeninin sosyal görevleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3, 222-234.
- Yetim, A. (2000). Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1): 63.
- Yıldırım, A. (2006). *Sivas ilinde farklı eğitim düzeyindeki öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının saptanması*. Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas,6-10.
- Zorba, E. , Saygın, Ö. (2009). *Fizikse aktivite ve fiziksel uygunluk*. Ankara: İnceler Ofset, 45.

EKLER

EK 1. Anket Formu

ANKET FORMU

Sayın katılımcı;

Bu anket Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim dalında hazırlanmakta olan “*Özel ve Devlet Okullarında Öğrenim Gören Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Algı ve Tutumlarının İncelenmesi*” adını taşıyan tez çalışmasına temel oluşturmak üzere hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevaplar sadece bu araştırmada kullanılacak olup, bunun dışında hiçbir kişi, kurum veya bir araştırma grubuna verilmeyecektir.

Anketin amacına ulaşabilmesi için her soruyu doğru cevaplamanız ve sadece her soru için yalnızca bir şıkkı işaretlemeniz önemlidir. Gösterdiğiniz ilgi ve alaka için teşekkür ederim.

Saygılarımla

Yusuf YAVRUCU

Beden Eğitimi ve Spor

Yük. Lisans Programı

EK 1. (devam) Anket Formu

ANKET SORULARI**I. BÖLÜM KİŞİSEL BİLGİLER**

1. Okul türünüz:

☐ Devlet Okulu ☐ Özel Okul

2. Sınıfınız:

☐ 5.Sınıf ☐ 6.Sınıf ☐ 7.Sınıf ☐ 8.Sınıf

3. Cinsiyetiniz?

☐ Kız ☐ Erkek

4. Haftada kaç gün düzenli spor yapıyor musunuz?

☐ Hiç ☐ 1 gün ☐ 2 gün ☐ 3 gün ☐ 4gün ☐ 5 gün ve daha fazla

5. Babanızın Eğitim Durumu Nedir?

☐ Okur-Yazar Değil ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü

6. Annenizin Eğitim Durumu Nedir?

☐ Okur-Yazar Değil ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü

7. Kaç Kardeşsiniz?

☐ Kardeşim Yok ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ve üstü

8. Babanızın Mesleği nedir?

☐ İşçi ☐ Memur ☐ Emekli ☐ Çiftçi ☐ Serbest Meslek ☐ İşsiz ☐ Özel Şirkette

9. Annenizin Mesleği nedir?

☐ Ev hanımı ☐ Memur ☐ Emekli ☐ Çiftçi ☐ Serbest Meslek ☐ İşçi ☐ Özel Şirkette

10. Ailede siz hariç aktif spor yapmış (lisanslı sporcu vb.) olan veya halen yapan var mı?

☐ Evet ☐ Hayır

11) Okulunuzda yeterince spor tesisi-malzeme var mı?

☐ Var ☐ Yok

12) Bir kulüpte (futbol, basketbol, voleybol, karate vb.) düzenli olarak spor yapıyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır

EK 1. (devam) Anket Formu

II. BEDEN EĞİTİMİ DERSİ TUTUM OLÇEĞİ

Aşağıda beden eğitimi dersi ile ilgili cümleler bulunmaktadır. Her cümlelerin karşısında beş (5) cevap seçeneği vardır. Her cümleyi dikkatlice okuduktan sonra cümledeki ifadeye ne düzeyde katılıyorsunuz, o cevap seçeneğini (X) işaretleyiniz. Cevap seçenekleri arasında doğru ya da yanlış cevap yoktur. Cevap verirken de sadece haftalık ders programınız dâhilindeki beden eğitimi derslerini göz önünde bulundurunuz. Lütfen hiçbir soruyu boş bırakmayınız.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	1	2	3	4	5
1. Beden eğitimi derslerini sabırsızlıkla beklerim.					
2. Beden eğitimi derslerinde kendim izinde hissederim.					
3. Beden eğitimi dersini gereksiz bir ders olarak görüyorum.					
4. Beden eğitimi ders aktivitelerinde iyi duruş alışkanlığı kazanıyorum.					
5. Beden eğitimi derslerinde katıldığımız spor dallarının (voleybol, futbol vs.) saha ölçütleri, araç ve gereçleri ile ilgili bilgiler ilgimi çekiyor.					
6. Beden eğitimi dersinde katıldığımız spor dalları ile ilgili temel becerileri (pamak pas, vs.) öğrenmekten zevk alıyorum.					
7. Beden eğitimi dersleri sayesinde sporun sağlığına ne kadar yararlı olduğunu anlıyorum.					
8. Beden eğitimi derslerinde öğrendiğim becerileri okul dışı aktivitelerde de uyguluyorum.					
9. Beden eğitimi derslerinde temel sağlık kuralları ile ilgili bilgilerim artıyor.					
10. Beden eğitimi ders etkinlikleri az iletişim kurduğum sınıf arkadaşlarımla iletişimimizi artırıyor.					
11. Beden eğitimi ders etkinlikleri yakın olduğum arkadaşlarımla samimiyetimizi daha da güçlendiriyor.					
12. Beden eğitimi ders aktiviteleri kendime güveni artırma sağlıyor.					
13. Beden eğitimi ders aktivitelerinde arkadaşlarımla dostça oynuyorum.					
14. Beden eğitimi derslerimin, günlük hayatın düzenine ve kurallarına uymayı kolaylaştırdığını düşünüyorum.					
15. Beden eğitimi dersine katılmaktan zevk duyuyorum.					
16. Beden eğitimi dersleri sınıf içi iletişiminimi artırıyor.					
17. Beden eğitimi dersinde bir şey öğrenmediğimi düşünüyorum.					
18. Haftalık beden eğitimi ders saat sayısı daha fazla olmalıdır.					
19. Beden eğitimi derslerinde genellikle eşofmanlarımızı giyip hiçbir şey yapmadan tekrar çıkartıyoruz.					
20. Beden eğitimi dersinde öğrendiğimiz bilgi, beceriler ve aktivitelerin ilenki hayatımızda hiç işimize yaramayacağını düşünüyorum.					
21. Beden eğitimi ders aktiviteleri fiziksel gelişime katkı sağladığını düşünüyorum.					
22. Beden eğitimi derslerinde rahatlıkla eğleniyorum.					
23. Beden eğitimi dersleri sayesinde spor dallarını daha iyi tanıdığımı düşünüyorum.					
24. Beden eğitimi dersiyorum az ve tembel öğrencilerin dersidir.					
25. Beden eğitimi dersi okul programından çıkartılmalıdır.					
26. Beden eğitimi ders aktivitelerine katılmak istemiyorum.					
27. Beden eğitimi dersleri sayesinde yeteneklerim farkına varıyorum.					
28. Beden eğitimi ders aktiviteleri sayesinde sağlığıma daha iyi bakıyorum.					
29. Beden eğitimi derslerinde çoğunlukla gereksiz bilgi ve beceriler öğreniyoruz.					
30. Beden eğitimi dersleri insanı okul dışında da egzersiz ve spor yapmaya teşvik ediyor.					
31. Beden eğitimi derslerinde sinir, kas ve eklemler koordinasyonumuzu geliştirici hareketler yapıyoruz.					
32. Beden eğitimi ders aktiviteleri sayesinde zararlı alışkanlıklardan uzak duruyorum.					
33. Beden eğitimi ders etkinliklerine sadece yüksek not almak için katılıyorum.					
34. Beden eğitimi ders aktiviteleri öğrencileri okul kurallarına çekenmeye teşvik ediyor.					

EK 2. Anket İzin Formu

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.6916044
Konu : Araştırma İzni

04.04.2019

GAZİ ÜNİVERSİTESİNE
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2017/25 nolu Genelgesi.
b) 20.03.2019 tarihli ve 9814 sayılı yazınız.

Enstitünüz Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Yusuf YAVRUCU'nun **"Özel Okul ve Devlet Okullarında Öğrenim Gören Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Algı ve Tutumlarının İncelenmesi"** konulu uygulama talebi Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine bilgi verilmiştir.

Görüşme formunun (2 sayfa) araştırmacı tarafından uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde bir örneğinin (cd ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubesine gönderilmesini rica ederim.

Turan AKPINAR
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

EK 3. Etik Kurul Onay Formu

Evrak Tarih ve Sayısı: 27.09.2019-E.119935

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Ölçme Değerlendirme Etik Alt Çalışma Grubu

Sayı : 91610558-302.08.01-
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 26.07.2019 tarih ve E.93077 sayılı yazı

İlgi yazınız ile göndermiş olduğunuz, Enstitünüz Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı **Yüksek Lisans Öğrencisi Yusuf YAVRUCU'nun, Doç.Dr. H. Ahmet PEKEL'in** danışmanlığında yürüttüğü "**Özel Okul ve Devlet Okullarında Öğrenim Gören Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Algı ve Tutumlarının İncelenmesi**" adlı tez çalışması ile ilgili konu Kurulumuzun **11.09.2019** tarih ve **09** sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş ve karara ilişkin imza listesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Mehtap ÇAKAN
Kurul Başkanı

Araştırma Kod No: 2019-288

Ek: 1 Liste

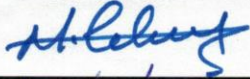
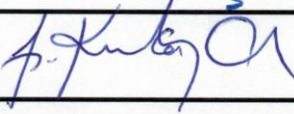
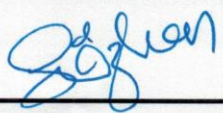
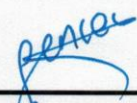
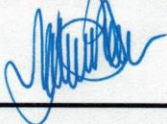
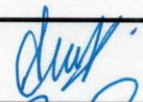
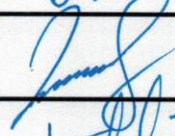
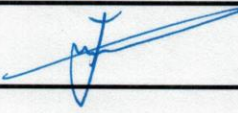

Ankara
Tel: 0 (312) 202 20 57 - 0 (312) 2... Faks: 0 (312) 202 38 76
İnternet Adresi : <http://etikkomisyon.gazi.edu.tr/>

Bilgi için :Burak Çitrak
Birim Evrak Sorumlusu
Telefon No: 0312 229 78 00

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME ETİK ALT ÇALIŞMA GRUBU
KATILIM LİSTESİ

TOPLANTI TARİHİ : 11/09/2019		TOPLANTI SAYISI : 09	
ADI-SOYADI		İMZA	
Prof. Dr. Mehtap ÇAKAN Başkan			
Doç.Dr.İsmail KARAKAYA Başkan Yrd.			
Prof.Dr.Galip YÜKSEL		KATILAMADI	
Prof.Dr.İsmet YÜKSEL			
Prof.Dr.Seçil ÖZKAN			
Prof.Dr.Cevriye TEMEL GENCER			
Prof.Dr. C. Haluk BODUR			
Prof.Dr.İbrahim DOĞAN		KATILAMADI	
Prof.Dr.Aymelek GÖNENÇ			
Doç.Dr.Zehra GÖÇMEN BAYKARA			
Doç.Dr.Nihan KAFA			
Doç.Dr.İlyas OKUR			
Doç.Dr.Necdet KARASU		KATILAMADI	

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : YAVRUCU, Yusuf
 Uyuğu : T.C
 Doğum tarihi ve yeri : 1973,Ardeşen
 Medeni hali : Evli
 Telefon : 05055648753
 e-mail : yyavrucu@hotmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü / Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı	Devam ediyor
Lisans	Gazi Üniversitesi/Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu	1999
Lise	Ankara Bahçelievler Cumhuriyet Lisesi	1991

İş deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2019-devam ediyor	Hasan Ali Yücel Ortaokulu	Öğretmen
2014-2019	Etimesgut İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	ARGE
2012-2014	Güzelkent İlköğretim Okulu	Öğretmen
2006-2012	Turgay Ciner Endüstri Meslek Lisesi	Öğretmen
2004-2006	Beypazarı Anadolu Lisesi	Öğretmen
2002-2004	Başkent Lisesi	Öğretmen
2000-2002	Yozgat Şefaatli İmam Hatip Lisesi	Öğretmen

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...

